

ELEKTRONIKA W PRODUKCJI MLEKA

Gospodarstwo Bożeny i Jana Pilipiuków prezentujemy na s. 22-23

DROGI CZYTELNIKU

Pierwszy numer tegorocznych edycji „Doradztwa rolniczego” obfituje w treści, które zapewne wypełnią długie zimowe wieczory istotnymi przemysleniami służącymi jak najlepszemu zaplanowaniu nie tylko wiosennych prac polowych.

W naszych poradach nie ograniczamy się wszakże wyłącznie do praktycznych wskazówek agrotechnicznych, chociaż tego rodzaju publikacje stanowią sporą część niniejszego numeru.

Hodowcom proponujemy teksty poświęcone żywieniu loch, kontrolowanemu rozrodowi trzody chlewnej i pielęgnacji warchlaków oraz... gołębi. Ogrodnikom doradzamy, jak zimą przygotować się do sezonu letniego, producentom mleka przypominamy normy i sposoby uzyskiwania produktu o jakości wymaganej w krajach Unii Europejskiej, pszczelarzom sugerujemy przejście na produkcję ekologiczną.

Sporo uwagi poświęcamy jak zwykle

problemom związanym z różnymi aspektami organizacji gospodarstw rolnych, ich strukturalnym przemianom dostosowawczym i instytucjonalnemu wsparciu. Wskazujemy na trudności w realizacji programów sapsardowskich, podpowiadamy sposoby przyjęcia z pomocą grupom producentów rolnych. Jesteśmy z rolnikami wszędzie tam, gdzie można wzbogacić ich wiedzę, umiejętności i doświadczenie. Informujemy o Kółkach Rolniczych w ich jubileuszu, o Wielkopolskiej Giełdzie Ogrodniczej i o korzyściach płynących z nawożenia naturalnego(gnojowicą) oraz sztucznego (Polimag S) i wykorzystania energii płynącej z biomasy.

Nieustannie udostępniamy sposoby zdobywania wiedzy o Unii Europejskiej, nie zapominając wszakże o bardziej przyziemnych potrzebach organizmu (przepisy kulinarne tym razem na sałatki). Pozostaje nam zatem życzyć smacznego i pożytecznej lektury.

Arkadiusz Szymoniuk

Zastępca Dyrektora ds. Oddziału w Grabanowie

W NUMERZE M. IN.:

s.4 - 5	Efektywne nawożenie gnojowicą użytków zielonych
s.5 - 6	Zasady zwalczania chorób wirusowych ziemniaków
s.6 -7	Cięcie drzew i krzewów owocowych - część II
s.8	Plantacje wieloletnie jako odnawialne źródła energii
s.9	Tania energia z pól
s.10-11	Pomoc grupom producentów rolnych
s.12-13	O pszczelarstwie ekologicznym
s.14	Odchow warchlaków
s.15	O większych wymaganiach dla producentów mleka
s.16	Kontrolowany rozród przynosi efekty
s.18	Hodowla gołębi mięsnych - część I
s.19	SAPARD w pytaniach i odpowiedziach
s.20-21	Porady dla gospodyń - szybkie sałatki oraz porady ogrodnicze
s.22 - 23	Prezentujemy gospodarstwo rolne Bożeny i Jana Pilipiuków z Żeszczynki

Wydawca:

Wojewódzki Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Lublinie Oddział
w Grabanowie

Dyrektor WODR

w Lublinie

zs. w Końskowoli:

mgr inż. Andrzej Ryl
Z-ca Dyrektora

ds. Oddziału w Grabanowie:

inż. Arkadiusz Szymoniuk
Adres Redakcji:

WODR Oddział Grabanów

21-500 Biała Podlaska,

tel.: (O 83)343 37 92,

fax: (O 83) 343 81 98,

e-mail: gazeta@cyber.pl

Redaktor Naczelny:

Marek Lewandowski.

Druk:

Ireneusz Wagner.

Nakład: 1100 egz.

Cena: 1 zł 50 gr

140 lat Kółek Rolniczych

19 listopada br. w siedzibie naszego Oddziału w Grabanowie odbyło się uroczyste posiedzenie przedstawicieli Kółek Rolniczych, połączone z uroczystością obchodów ich 140-lecia. Organizatorem tego jubileuszu był Rejonowy Związek Kółek i Organizacji Rolniczych w Białej Podlaskiej. W planie spotkania przewidziano uhonorowanie odznaczeniami wyróżniających się działaczy Kółek Rolniczych, zaś w drugiej części - omówienie działalności gospodarczej i statutowej poszczególnych struktur związkowych.

„Ta data uświadamia nam jak głęboko sięgają korzenie rolniczego ruchu związkowego, jak bogatym dziedzictwem i dorobkiem możemy się poszczycić” powiedziała Dyrektor Rejonowego Związku - **Grażyna Trochonowicz** w swoim wystąpieniu okolicznościowym.

Przy okazji tak ważnego jubileuszu warto sięgnąć do historii powstania tej organizacji. Pierwsze Kółko Rolnicze powstało 1 października 1862r. w Piasecznie (obecne woj. kujawsko pomorskie). Inicjatorem, założycielem i pierwszym prezesem był Juliusz Kraziewicz. Powstanie organizacji pod nazwą Włościańskie Towarzystwo Rolnicze zapoczątkowało dalszy rozwój organizacji rolniczych, szczególnie na Pomorzu i w Poznaniu.

Z powstaniem Kółek Rolniczych wiąże się też utworzenie w

roku 1866 w Piasecznie Towarzystwa Gospodyń. Towarzystwo Gospodyń miało zachęcać kobiety do gospodarności, porządku, rozwoju ogrodnictwa oraz do kształcenia się. Okresy wojen światowych osłabiały aktywność kółkową. W roku 1929 nastąpiło połączenie towarzystw i organizacji rolniczych w Centralne Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych, a równolegle powstała Centralna Organizacja Kół Gospodyń Wiejskich.

Kółka Rolnicze reaktywowały się w latach 1956 - 57. Najważniejsze zadania wówczas to: działalność szkoleniowa i wprowadzanie postępu w rolnictwie. Po II wojnie światowej zmiany dotyczące działalności Kółek następowały kilkakrotnie po dwóch reformach administracyjnych w kraju, po powstaniu w roku 1980 Niezależnego Samorządnego Związku Rolników Indywidualnych „Solidarność”, po zmianie systemu polityczno gospodarczego w roku 1989. Obecnie działalność związku skupia się na poprawie sytuacji ekonomicznej wsi i poziomu życia mieszkańców. Dochodzi coraz to więcej nowych zadań i wyzwań, jakim muszą sprostać organizacje kółkowe.

Koła Gospodyń Wiejskich także zostały reaktywowane w roku 1957. Obecnie, jak informuje Związek, istnieje około 25 000 KGW, które zrzeszają około 857 000 kobiet. Działania podejmowane przez Koła,

obejmują wszystkie obszary życia kobiet, rodziny i społeczności wiejskiej. Najważniejsze zadania to: promocja zdrowia, pomoc rodzinie w wychowaniu, kształceniu i organizacji wypoczynku dzieci wiejskich, rozwój przedsiębiorczości, poprawa infrastruktury społecznej i technicznej, zwiększenie roli kobiet w życiu wsi i kraju oraz szeroko pojęta edukacja i oświata w środowisku wiejskim.

W uroczystości, która miała miejsce w naszym Oddziale, uczestniczyli przedstawiciele Krajowego Związku z Warszawy oraz Poseł na Sejm RP Franciszek Jerzy Stefaniuk. Pan Poseł dokonał dekoracji odznaczonych działaczy kółkowych. Odznaczenia zostały nadane, na wniosek Rejonowego Związku Kółek i Organizacji Rolniczych, przez Prezydenta RP postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2000 r. - o nadaniu orderów i odznaczeń za wybitne zasługi dla rolnictwa, za działalność na rzecz rozwoju polskiej wsi.

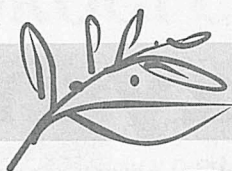
„Złoty Krzyż Zasługi” otrzymali **Kazimiera Adamiec** i **Henryk Woch**, zaś „Srebrnym Krzyżem Zasługi” odznaczony został **Eugeniusz Panasiuk**.

Z a d ł u g o l e t n i e przewodniczenie w Kołach Gospodyń Wiejskich, Rejonowy Związek przyznał *D y p l o m y H o n o r o w e j Przewodniczącej*”. Takie dyplomy otrzymały: **Teresa Skrzyńska** KGW Rozwadowka, **Maria Niepogodzińska** KGW Polubicze II, **Stanisława Kosiura** KGW Rudnik, **Danuta Musiejuk** KGW Lisiówółka, **Urszula Nowicka** KGW Perkowice.

Dla uatrakcyjnienia uroczystości zaproszono Zespół Ludowy „Ziemianki” z miejscowości Przegaliny Duże. Zespół wystąpił z repertuarem ułożonych przez członkinie piosenek dostosowanych do okoliczności jubileuszu.

Zakończeniem spotkania była burzliwa i owocna dyskusja o problemach, z jakimi borykają się Kółka i o problemach wsi.

Bożena Warda

Efektywne nawożenie gnojowicą

Gnojowica może być jednym z podstawowych nawozów, szczególnie w gospodarstwach prowadzących fermowy chów zwierząt. Jest ona przydatna zwłaszcza do nawożenia trwałych użytków zielonych oraz lekkich gleb mineralnych. Z rolniczego punktu widzenia, gnojowica jest cennym nawozem organicznym o działaniu kompleksowym zarówno z powodu zawartości podstawowych składników nawozowych (azotu, potasu i fosforu), jak i z grupy mikroelementów. Azot zawarty w gnojowicy jest lepiej wykorzystywany przez rośliny niż azot znajdujący się w oborniku. Około 50% tego składnika występuje w formie amonowej, a więc łatwo przyswajalnej, pozostały w związkach bardziej złożonych, trudniej przyswajalnych. Wartość fosforu i potasu w gnojowicy jest mniej więcej taka sama jak w oborniku i nawozach mineralnych, a wykorzystanie składników zależy głównie od rodzaju gleby i terminu jej stosowania. Potas w gnojowicy występuje w znacznych ilościach (w nadmiarze), fosforu jest mniej i należy składnik ten uzupełnić innymi nawozami. Wartość nawozowa gnojowicy zależy od gatunku zwierząt, stopnia rozwodnienia oraz okresu i sposobu przechowywania.

Przy nawożeniu gnojowicą problemem jest uzyskanie prawidłowej proporcji między N:P:K, która jest niezbyt korzystna; w przypadku gnojowicy bydlęcej wynosi 1:0,4:2, a trzody chlewnej 1:0,5:0,9; brakujący fosfor uzupełniamy stosując 200-250 kg superfosfatu na 1 ha.

Warto też pamiętać, że gnojowica, zwłaszcza bydlęca, jest dobrym źródłem magnezu i wapnia. Zawartość mikroelementów jest znaczna i wystarcza na pokrycie potrzeb nawozowych roślin łąkowych.

Poszczególne gatunki roślin różnie reagują na nawożenie gnojowicą. Związane jest to między innymi z różną azotolubnością i potasolubnością. Na nawożenie tym nawozem dodatnio reagują, opanowując run użytków zielonych, następujące gatunki traw: kupkówka pospolita, wiechlina łąkowa, życica trwała, wiechlina zwyczajna, kostrzewa łąkowa, mietlica biaława, tymotka łąkowa, a także niepożądany perz właściwy, który czasem (przy przeredzeniu runi) staje się gatunkiem dominującym.

Ujemnie natomiast reaguje kostrzewa czerwona, mietlica pospolita i kłosówka welnista. Ziola oraz chwasty, które pojawiają się w znacznej ilości na nawożonych gnojowicą łąkach oraz pastwiskach (i stają się nieraz uciążliwymi chwastami) to: barszcz zwyczajny, szczaw kędzierzawy, trybula leśna, mniszek pospolity, tasznik

pospolity, gwiazdnica pospolita i ostrożeń polny. Kilkuletnie stosowanie gnojowicy powoduje nawet 10-krotne zwiększenie udziału chwastów w runi.

Termin stosowania gnojowicy w dużym stopniu decyduje o właściwym wykorzystaniu tego nawozu na użytkach zielonych. Najwłaściwszym okresem stosowania, ze względu na najmniejsze straty składników oraz niewielkie zanieczyszczenie roślin jest okres wiosenny, tuż przed rozpoczęciem wegetacji na przełomie marca i kwietnia. W

okresie wegetacji rozlewamy gnojowicę bezpośrednio po wypasie lub skoszeniu runi, stosując umiarkowane dawki i dążąc w przypadku pastwiska do skoszenia pierwszego pokosu na siano. Wiąże się to z zabrudzeniem roślinności częściami stałymi gnojowicy i dość ostrym, nieprzyjemnym zapachem, który zanika po pewnym czasie.

Bez obawy zabrudzenia roślin można rozlewać gnojowicę tylko przez 10 dni

po skoszeniu runi. Stosowanie gnojowicy jako nawozu w okresie pozawegetacyjnym jesienią i zimą powoduje duże straty składników pokarmowych (głównie N); ma jednak tę zaletę, że zabieg ten wykonuje się w czasie wolnym od pilnych prac polowych, ale ze względu na ochronę środowiska nie zaleca się stosowania w tym terminie. Mniejsze dawki gnojowicy, ale stosowane częściej, wpływają najkorzystniej na plonowanie, skład runi i zawartość składników pokarmowych w paszy.

Stosowanie gnojowicy na trwałych użytkach zielonych ma wiele zalet. Jest ona nawozem szybko działającym i łatwo dostępnym dla roślin. Substancja organiczna zawarta w gnojowicy wpływa dodatnio na żyzność gleby i uaktywnia jej życie biologiczne. Gnojowica stosowana w ilości 1 m³ może zwiększyć plon siana o 50-80 kg z ha. Wykorzystanie makroskładników z gnojowicy jest duże i wynosi: azot 40-85%, fosfor 60-65%, potas 55-90%.

Skutki stosowania gnojowicy przez dłuższy okres w

Grzegorz Suchorab "ROLOPRYSK"

☎ 083 356 51 96 w godzinach od 7 do 20

Przewłoka 47 a 21-200 Parczew

- ♦ Stacja kontroli i modernizacji opryskiwaczy polowych i sadowniczych
- ♦ naprawa sprzętu rolniczego i samochodów osobowych
- ♦ atestacja opryskiwaczy wykonana na miejscu oraz w terenie, po uzgodnieniu z grupą rolników

użytków zielonych

dużych dawkach na tym samym miejscu nie są jednoznacznie korzystne. Zazwyczaj powoduje ona wypadanie z runi wartościowych gatunków traw i ziół, a zwielokrotnia udział niepożądanych gatunków chwastów azotolubnych i potasolubnych. Zwiększa też w roślinach zawartość potasu i azotu azotanowego oraz amonowego, zmniejszając jednocześnie ilość wapnia, magnezu i sodu, co zmusza rolnika do stosowania nawożenia uzupełniającego.

Nawożenie gnojowicą wymaga znacznych nakładów inwestycyjnych na budowę zbiorników, kosztów jej przechowywania oraz wozów asenizacyjnych, a także znacznych nakładów robocizny. Straty azotu spowodowane złym przechowywaniem i rozlewaniem przy niesprzyjających warunkach (upalne i wietrzne dni) mogą wynosić od kilkunastu do kilkudziesięciu procent. Gnojowica ma ostry i nieprzyjemny zapach i stosowana w zbyt dużych ilościach, a także w nieodpowiednim terminie, niekorzystnie wpływa na smakowitość i zapach runi. Przy zbyt długim przechowywaniu gnojowicy mogą tworzyć się związki trujące, działające toksycznie na runię. Pojawiają się ponadto bakterie chorobotwórcze o dość długiej żywotności, będące zagrożeniem dla zwierząt oraz środowiska przyrodniczego. Przy stosowaniu gnojowicy istnieje również niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych azotanami, zwłaszcza gdy stosuje się corocznie na ten sam użytek zielony i w znacznych dawkach.

Biorąc pod uwagę zarówno dodatnie, jak i ujemne strony nawożenia gnojowicą zalecane są odpowiednie dawki. Na pastwisku uzyskuje się wysokie plony i jakościowo dobrą paszę stosując 40-70 m³ gnojowicy na 1 ha (przy 2,5 kg N w 1 m³). (jednorazowo 10-20 m³) Wyższe dawki powodują tworzenie się na powierzchni darni zwartej warstwy nawozu. Często też wyschnięte resztki gnojowicy przywierają do liści i są wtedy trudne do zmycia nawet przez obfity deszcz. Wykorzystanie takiej runi przez pasące się zwierzęta często nie przekracza 40 %. Na łąkach nie można stosować wyższych dawek niż 50-90 m³ na 1 ha. Zastosowanie wyższych dawek gnojowicy (120 m³/ha) może być uzasadnione tylko w latach wilgotnych. Czynnikiem limitującym wysokość dawki tego nawozu jest potas, którego zawartość w dawce 40 m³ waha się w granicach 150-240 kg.

Uwaga: łąki kośne i użytki przemienne bardziej nadają się do nawożenia gnojowicą niż pastwiska. Dobre efekty nawożenia gnojowicą użytków zielonych uzyskamy tylko wtedy, gdy na bieżąco będziemy kontrolować skład chemiczny runi.

Opracowała: Helena Jastrzębska
PZDR Radzyń Podlaski

ZIEMNIAKI

Zasady zwalczania chorób wirusowych

Aby uzyskać zdrowy materiał sadzeniakowy oraz atrakcyjny towar handlowy należy przestrzegać podstawowych zasad, zarówno podczas przygotowania materiału sadzeniakowego jak i prowadzenia plantacji w okresie wegetacji.

Uprawa odmian odpornych

Poszczególne odmiany ziemniaków różnią się znacznie stopniem odporności na różne wirusy. Dążeniem hodowców jest, między innymi, wyhodowanie odmian ziemniaków na możliwie dużą ilość wirusów, a jednocześnie o dużej wartości gospodarczej.

Selekcja negatywna

Sadzenie ziemniaków nie porażonych wirusami jest jedną z podstawowych zasad otrzymywania wysokich plonów. Jedną z metod otrzymywania sadzeniaków o możliwie największej zdrowotności jest selekcja negatywna. Polega ona na usuwaniu z pola wszystkich roślin wykazujących objawy porażenia wirusami. Ponieważ objawy te nie występują na plantacji jednocześnie, selekcję negatywną przeprowadza się kilkakrotnie. Dobrze przeprowadzona selekcja negatywna może dać dobre wyniki, jeśli chodzi o wirusy wywołujące wyraźne objawy patologiczne (wirus L lub Y). Nie zawsze jednak selekcja jest skuteczna, szczególnie w przypadku wirusów powodujących porażenie utajone (wirusy A, X, S, M).

Kontrola prewencyjna

Kontrola prewencyjna polega na badaniu sadzeniaków przed ich wysadzeniem w pole dla upewnienia się co do ich zdrowotności. Kontrolę prewencyjną stosuje się przede wszystkim w celu wykrycia wirusów (A, X, S, M), których występowanie trudniej stwierdzić jest podczas lustracji. Kontrola polega na stosowaniu: testów serologicznych, prób oczkowych, testów na roślinach wskaźnikowych oraz testów barwnych.

Rejony zamknięte

Rejon zamknięty obejmuje najczęściej jedną lub kilka wsi. Pożądaną zaletą rejonu zamkniętego jest jego

Dokończenie na s. 6

Centrala Nasienna w Parczewie
ul. Szkolna 32 tel. (083) 354 13 28

OFERUJE DO SPRZEDAŻY:

- ★ **Pasze, koncentraty i premiksy firm:**
Lando O Lakes, Sano, Josera, LNB, EuRoIPol, SCHAUMANN, Ekoplone, Polfarm, Polsanders, Bacutil, Unipasz, Mikita
- ★ **Śrutę sojową i rzepakową**
- ★ **Sprzęt i maszyny rolnicze**
- ★ **Nawozy płynne i krystaliczne INTERMAG**

ZIEMNIAKI

Zasady zwalczania chorób wirusowych

naturalna izolacja (lasy, wody, łąki), utrudniająca przenoszenie wirusów do rejonu zamkniętego. Dzięki użyciu wyłącznie zdrowego materiału sadzeniakowego oraz wyeliminowaniu w dużym stopniu, możliwości zakażenia plantacji z zewnątrz, ziemniaki wyprodukowane w tych rejonach odznaczają się dużym stopniem zdrowotności i stanowią dobry materiał sadzeniakowy.

Właściwa uprawa roli, stanowisko i nawożenie

Czynniki te odgrywają nie małą rolę w kompleksie zmierzających do uzyskania zdrowych roślin. Wpływają one na wyrównanie roślin, co jest ważne, gdyż selekcję negatywną można dobrze przeprowadzić tylko tam, gdzie rośliny są wyrównane i wszystkie krzaki różniące się od normy można podejrzewać o porażenie wirusami. Niedobór składników pokarmowych można wywołać objawy zbliżone do objawów wiroz.

Izolacja przestrzenna

Zasadniczym czynnikiem ograniczającym przenoszenie wirusów z pól sąsiednich jest w miarę możliwości lokalizacja plantacji oddalonych od innych plantacji ziemniaków.

Właściwe sadzenie ziemniaków

Ziemniaki należy sadzić możliwie wcześniej, jednakże w glebę już ogrzaną, gdyż kłęby leżące przez dłuższy czas w glebie zimnej są bardziej narażone na grzyby i bakterie. Kłęby powinny być sadzone w jednakowych odstępach, nie za rzadko, na jednakową głębokość, bez przepustów.

Podkielkowanie ziemniaków

Zabieg ten pomaga w zwalczaniu chorób wirusowych. Rośliny z kłębów podkielkowanych szybciej rozwijają się, co pozwala przyspieszyć selekcję negatywną i usunąć chore krzaki przed pojawieniem się mszyc roznoszącym wirusy na plantacji. Poza tym roślinom, które wejdą i rozwiną się wcześniej, grozi mniejsze niebezpieczeństwo nalotu mszyc z pól sąsiednich, gdyż mszyce chętniej przelatują z roślin starszych na młodsze niż odwrotnie.

Pielęgnowanie ziemniaków

Po wzejściu roślin, ze względu na możliwość przenoszenia się wirusów X i S, zabiegi pielęgnacyjne powinny być ograniczone do niezbędnych.

Zwalczanie mszyc

Zwalczanie mszyc na plantacjach nasiennych stosuje głównie tam, gdzie istnieje silne zagrożenie liściozwojem. Do zwalczania mszyc najlepiej nadają się preparaty działające szybko, a jednocześnie stosunkowo długo utrzymujące się w roślinie.

Wczesne niszczenie naci

Zabieg ten ma na celu niedopuszczenie do przejścia wirusów z naci do kłębów przy późnym

Cięcie drzew i

CIĘCIE I FORMOWANIE WIŚNI

W sadach wiśniowych spotykane są najczęściej korony kuliste lub szpalerowe.

Formowanie korony kulistej

Po posadzeniu jednorocznych okulantów usuwamy wszystkie rozgałęzienia boczne do wysokości około 50 cm od ziemi. Pędy boczne, które będą tworzyły konary skracamy, a przewodnik przycinamy w odległości 50 cm nad najwyższym konarem. W ciągu następnych 2-3 lat pozwalamy, aby na przewodniku tworzyły się 2-3 nowe konary w ciągu roku; poprzez przyginanie nadajemy im położenie prawie poziome. Uformowana korona powinna składać się z 9-11 konarów.

Formowanie korony szpalerowej

Pozostawia się pędy, które rosną w linii rzędu, a usuwa się pędy rosnące w kierunku międzyrzędzi. Cięcie formujące przeprowadza się najczęściej wiosną. Po uformowaniu drzew podstawowe cięcie w sadzie, prześwietlanie koron i regulowanie ich rozmiarów powinno być wykonywane w sierpniu, po zbiorach owoców. Prześwietlanie młodych wiśni, do 6-8 lat po posadzeniu, polega na wycinaniu pędów pokładających się na ziemi. Wycinać trzeba pędy ze środka korony, krzyżujące się i pokładające jeden na drugim, aby korona była luźna i miała kształt stożkowy, co sprzyja właściwemu nasłonecznieniu. Po około sześciu latach od posadzenia trzeba wiśnie odmładzać. Odmładzanie polega na skracaniu wierzchołków konarów po zbiorach owoców, wykonuje się je łącznie z cięciem prześwietlającym. Wierzchołki konarów skracają się o odcinki 1-2 m. Wystarczy w jednym roku przyciąć 3-4 konary, aby uzyskać znaczną liczbę młodych pędów. W następnym roku przycina się pozostałe konary powtarzając ten sposób cięcia co parę lat. Po wyrośnięciu młodych pędów można przerzedzić pędy stare, co również daje efekt odmładzający. Cięcie wiśni po zbiorach owoców jest dla drzew zdrowsze niż cięcie wiosenne, ponieważ na wiosnę obficie rozsiewają się zarodniki grzybów, wywołujących choroby (np. srebrzystość liści).

zakażeniu naci przez mszyce. Wczesne niszczenie naci jest możliwe zasadniczo tam, gdzie sadi się kłęby podkielkowane. Usuwanie naci bądź niszczenie środkami chemicznymi przeprowadza się zwykle 2-3 tygodnie przed zbiorem.

Przechowywanie ziemniaków

Oprócz regulowania temperatury i wietrzenia trzeba zwalczać występujące w przechowalniach mszyce, gdyż mogą one przenosić niektóre choroby wirusów.

Opracował: mgr inż. Benedykt Lipiński

krzewów owocowych

Z powodu zagrożenia chorobami wszystkie rany po cięciu należy smarować farbą emulsyjną z dodatkiem Miedzianu lub innymi środkami zabezpieczającymi.

FORMOWANIE KORON I CIĘCIE CZEREŚNI

Czereśnia rośnie bardzo silnie, wydając długie i sztywne pędy, które stosunkowo wcześnie drewnieją. Dla czereśni poleca się dwie formy koron: stożkową i szpalerową.

Formowanie korony stożkowej

Cięcie młodych drzew należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Okulanty rozgałęzione trzeba podkrzesać od dołu do wysokości co najmniej 0,5 m. Można nie skracać przewodnika i pędów bocznych (podlać je 2-3 krotnie na wiosnę), to w ciągu lata wydają one mało pędów bocznych przy czym pędy te wyrastają na przewodniku pod szerokim kątem. Taki wzrost okulantów jest bardzo korzystny, powstaje bowiem korona z luźnymi konarami i szerokimi kątami rozwidleń.

Okulanty nie rozgałęzione można również pozostawić nie cięte jeśli mają do 120 cm wysokości; wyższe trzeba przyciąć na wysokość 1 m nad ziemią.

W drugim i trzecim roku życia drzew trzeba niekiedy skracać przewodnik, aby zmusić go do tworzenia rozgałęzień. Pędy boczne tworzące ostre kąty należy przyginać lub jeśli są zbyt sztywne - usunąć. Korony drzew utrzymuje się w zaplanowanym kształcie i rozmiarach za pomocą cięcia, którego efekty zależą od czasu i sposobu jego wykonania. Dla czereśni bardziej korzystne jest cięcie letnie niż zimowe. W naszych warunkach klimatycznych cięcie czereśni należy wykonywać od drugiej połowy lipca do początku sierpnia. Powinno się stosować zasadę skracania pędów w wewnętrznych partiach korony, a wycinać je na obrzeżach. Systematycznie stosowanie letniego cięcia czereśni ograniczy rozmiary koron drzew w stosunku do drzew ciętych w okresie spoczynku. Konary pokryją się dużą ilością pąków kwiatowych, dostęp światła w całej przestrzeni korony będzie lepszy, przez co drzewa

będą obficie kwitły i owocowały. Przy formowaniu korony szpalerowej pędy boczne powinny być skierowane w linię rzędu.

CIĘCIE MALIN

Cięcie malin polega na wycinaniu przy ziemi pędów dwuletnich i nadmiaru pędów jednorocznych oraz ewentualnym skracaniu wierzchołków. Wykonuje się je zwykle w sierpniu po zakończeniu zbiorów. Na metrze bieżącym w szpalerze pojedynczym pozostawia się zwykle 10-12 najsilniejszych i najzdrowszych pędów, a w szpalerze podwójnym nawet podwójną ich liczbę. Pozostawione pędy przywiązuje się do drutów. Wierzchołki można skracać 12-20 cm nad drutem lub przyginać je w dół zakładając za jeden z następnych pędów. Przy pełnej liczbie pędów lepiej wierzchołki skracać, gdyż przyginanie zbyt gęsto zagęszczają szpaler zwiększając porażenie kwiatów i owoców przez szarą pleśń.

CIĘCIE PORZECZKI CZARNEJ

Po posadzeniu na wiosnę pędy porzeczki należy przyciąć nad trzecim lub czwartym oczkiem od powierzchni ziemi. W następnych dwóch latach przybywa nowych pędów i wszystkie pozostają jeśli tylko rosną pionowo lub skośnie. Porzeczka owocuje na pędach jednorocznych lub dwuletnich, dlatego po wejściu w okres owocowania konieczne jest prześwietlanie krzewów. Corocznie wycinamy u podstawy krzewu po 3-5 najstarszych pędów, pozostawiając taką samą ilość pędów jednorocznych. Owocujący krzew porzeczki powinien składać się z 8-10 pędów głównych, z których najstarsze nie powinny mieć więcej niż 3 lata. Pędy młode są oliwkowozielone i są ustawione pionowo lub lekko pochylone. Pędy stare zawieszają się łukowato lub leżą na ziemi i mają barwę ciemnoszarą.

Stanisław Myć,
Oddział w Grabanowie

**Gospodarstwo
Rolno-Nasienne
ANDRZEJ KIRYCZUK**

Zalisczce 24

21 - 222 Podedwórze

☎ (0-83) 379 51 66

Oferuje do sprzedaży wiosną 2003 roku materiał siewny kwalifikowany, zaprawiony następujących gatunków i odmian:

♦ Pszenica jara	odmiana KOKSA	K ₁
♦ Jęczmień jary	odmiana STRATUS	K ₁
♦ Owies	odmiana SZAKAL	K ₁
♦ Groch siewny	odmiana PIAST	K ₁
♦ Groch pastewny	odmiana POMORSKA	K ₁
♦ Groch pastewny	odmiana WIATO	K ₁

Produkcja roślinna:

Plantacje wieloletnie jako odnawialne źródła energii

Stanisław Kostrzewa

**Ekspertyzy wielu
instytucji**

międzynarodowych wyraźnie stwierdzają, w celu zachowania klimatu ziemskiego konieczne będzie znaczne ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wprowadzanie biomasy jako źródła energii odnawialnej.

Biomasa może pokryć część zapotrzebowania energetycznego kraju, może być alternatywą dla uprawy gleb w przypadku nadprodukcji żywności. Ocenia się, że w Polsce obecny poziom produkcji można osiągnąć z arealu użytków rolnych mniejszych o około 15% co oznacza, że 2,8 mln. ha gruntów można wyłączyć z użytkowania rolniczego lub produkcję z tego arealu wykorzystać poza rolnictwem. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2000 r. w sprawie obowiązku zakupu energii elektrycznej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła, a także ciepła ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych oraz zakresu tego obowiązku (DzU122/1336/2000) udział energii elektrycznej, wytwarzanej w źródłach niekonwencjonalnych i odnawialnych, w sprzedaży energii elektrycznej przez dane przedsiębiorstwo energetyczne powinien w 2001 r. być nie mniejszy niż 2,4% i stopniowo wzrastać aż do 7,5% w 2010 r.

Przekładając to na liczby to w okresie 2002-2010 potrzeba będzie 10,2 mln ton biomasy. Takie ilości w Polsce możemy uzyskać ze słomy, a w przyszłości także z plantacji roślin energetycznych takich jak: **wierzba energetyczna, miskant olbrzymi czy ślázowiec pensylwański**. Rośliny energetyczne dają także możliwość wykorzystania mało urodzajnych lub skażonych gleb pod ich uprawę. Dodatkową zaletą tych upraw jest możliwość szerokiego wykorzystania ich produktów na cele przemysłowe.

Dodatkowa zaleta to: niskie nakłady pracy, małe zapotrzebowanie na nawozy i środki ochrony roślin, wysoka produktywność oraz uprawa bezpieczna dla środowiska.

Wierzba energetyczna

Z badań przeprowadzonych na zachodzie wynika, że opłacalność produkcji wierzby na cele energetyczne sześciokrotnie przewyższa opłacalność produkcji żyta i dwukrotnie pszenicy. Pod uprawę tej rośliny przeznaczają się gleby mineralne-piaszczyste i gliniaste oraz niektóre gleby organiczne pod warunkiem dostatecznego ich uwilgotnienia (grunty III, IV, V klasy bonitacyjnej). Powinny to być gleby o poziomie wody gruntowej od 40 cm wiosną do 120 cm w miesiącach letnich. Dobre zaopatrzenie w wodę jest ważne zwłaszcza w pierwszym i drugim roku uprawy, kiedy następuje rozwój systemu korzeniowego. Plantacje mogą podlegać okresowemu zalewowi nie dłuższemu niż 10 dni i nie powtarzając się w ciągu roku. Największe zapotrzebowanie na wodę wykazuje wierzba w okresie intensywnego wzrostu to jest od połowy maja do końca lipca. Plantację zakładamy wczesną wiosną tak wcześnie jak to tylko możliwe, kiedy uwilgotnienie gleby jest bardzo dobre. Sadzonki (zręzy), odcinki pędów dł 20-25 cm i grubości minimum 5 mm umieszcza się w glebie ręcznie lub mechanicznie w rzędach o rozstawie 70 cm i 30 cm w rzędzie na około 18 cm w głąb. Obsada na 1 ha plantacji wynosi ok. 18-20 tys. sadzonek. W pierwszym roku użytkowania plantacji szczególne ważne jest zwalczanie chwastów, gdyż rozwijający się system korzeniowy sadzonek przegrywa z nimi konkurencję. Dlatego też w rok przed posadzeniem pole musi być odchwaszczane najlepiej

preparatem Roundup 360 SL w dawce 3-5 litrów lub też innym preparatem zawierającym glifosat.

System korzeniowy wierzby ma dużą zdolność do pobierania składników pokarmowych z gleby. Nawożenie pierwszorzecznej plantacji powinno być ostrożne na średnio zasobnej glebie mineralnej zaleca się zastosować: 20 kg azotu, 40-80 kg potasu i 20 kg fosforu.

Nawożenie w drugim i trzecim roku winno być także umiarkowane. Przy ustalaniu dawek nawożenia należy uwzględnić zasobność gleby i kwasowość które powinno wynosić 5,5- 6,5 pH. Pozyskiwanie drewna rozpoczyna się po 3-5 latach. Zbiór przeprowadza się w okresie grudzień-marzec, po opadnięciu liści.

Miskant olbrzymi

Jest to roślina należąca do rodziny traw o cyklu fotosyntetycznym C4. Symbol ten oznacza, że w warunkach wysokiej temperatury oraz silnego nasłonecznienia potrafi ona asymilować duże ilości dwutlenku węgla. Takie efektywne jego wiązanie w warunkach deficytu wody oraz osiąganie wysokich plonów suchej masy (nawet do 30 t/ha) predysponują miskanta do uprawy na stanowiskach suchych. Rośliny wyrastają do 4. m wysokości, korzenie sięgają do 2,5 m w głąb ziemi. Plonowanie rozpoczyna się praktycznie od pierwszego roku i wówczas ich średni plon wynosi ok. 6 t/ha, w drugim ok. 15 t/ha suchej masy. Miskant nie ma dużych wymagań co do jakości gleby. Mogą to być gleby V i VI klasy a także nieużytki, dobrze znosi przesuszenia i półcienie. Wadą jest słaba odporność na mrozy, szczególnie w pierwszym roku uprawy kiedy około 50% sadzonek wymarza. Wegetacja miskanta trwa od kwietnia do jesiennych przymrozków. Roślinę rozmnaża się przez podział rozłogów, którego dokonuje się gdy osiągnie ona wysokość 10-15 cm. Wsadzanie rozpoczynamy od połowy maja do końca czerwca gdy gleba osiągnie temperaturę +10° C, zalecana rozstawa 1x 1m. Bardzo szybki wzrost i rozwój części nadziemnych powoduje przykrycie powierzchni pola , hamując tym samym rozwój chwastów. Potrzeby nawozowe wzrastają dopiero w trzecim roku uprawy.

Okres zbioru przypada na miesiące luty marzec.

Ślázowiec pensylwański

Gatunek należy do rodziny ślázowatych, jest rośliną wieloletnią polikarpiczną o corocznie zamierających pędach. Możemy go rozmnażać generatywnie i wegetatywnie.

Wysiew 2-4 letnich nasion odbywa się w wilgotną nie zaskorupioną glebę, co sprzyja łatwemu kiełkowaniu. Siew można przeprowadzać przy pomocy zwykłych siewników zbożowych w ilości 5 kg/ha na głębokość 2 cm. Rozstawa międzyrzędzi wynosi 50-70 cm

i 20-30 cm w rzędzie. Wymagania rośliny co do gleby nie są zbyt duże. Dobrze znosi i plonuje na średnich a nawet lżejszych glebach. Ze względu na początkowo powolny rozwój w pierwszym roku uprawy plantacja powinna być odchwaszczona. Do rozmnażania wegetacyjnego służą odcinki korzeni o długości 8-12 cm z pączkami lub też fragmenty pędów (sztobry). Sposób ten pozwala na uzyskanie większej zielonej masy w pierwszych trzech latach po posadzeniu, gdyż rośliny rozmnażane tą metodą rozwijają się szybciej niż z nasion.

W latach następnych tempo wzrostu między roślinami z nasion i sadzonek wyrównuje się.

Ślázowiec może być użytkowany przez okres 15-20 lat. Najsilniej reaguje na azot (ok. 250kg/ha). Zbiór rozpoczynamy jesienią po opadnięciu liści zazwyczaj od pierwszej dekady listopada do końca marca.

Tania energia z pól

Biomasa to drewno, słoma na potrzeby grzewcze, a również liście, korzenie i bulwy do produkcji biogazów, ekopaliw, czy energii elektrycznej.

Drewno uzyskujemy z różnych roślin drzewiastych, słomę ze zbóż, rzepaku, miskanta olbrzymiego, cukrowego, spartiny preriowej, palczatki Gerarda i wielu innych roślin.

A opłacalność? Koszty wytworzenia 1 GJ (gigadzula) energii ze słomy i zrębków wierzby jest porównywalny i wynosi 10 - 15 zł/GJ, z gazu 30 zł/GJ, z węgla 27 zł/GJ, a z oleju opałowego 44 zł/GJ.

O ile technologia zbioru słomy jest opanowana - prasy wysokiego stopnia zgniotu, czy zwijające, o tyle do zbioru drewna z roślin energetycznych trzeba stosować zbiór ręczny z cięciem tzw. rębakami napędzanymi od WOM ciągnika (produkcji fińskiej, a które można nabyć nawet w FINO Chelm).

Do spalania słomy, zrębków, trocin i wielu innych odpadów są stosowane odpowiednie piece z zastosowaniem zbiornika kumulacyjnego niezbędnego do odzyskania i przekazania ciepła. Przy tego typu instalacji grzewczej nie ma potrzeby całodobowego dyżuru, a wystarczy kilka godzin na dobę, lub raz na kilka dni, w zależności od temperatury otoczenia i pojemności zbiornika kumulacyjnego. Zrębki można wykorzystać i w tradycyjnych piecach węglowych (zrębki dodane do węgla lub miału poprawiają efekt wykorzystania energii z węgla).

Do produkcji zrębków wykorzystujemy 3 letnie przyrosty wierzby energetycznej. Wierzba daje plon 20 - 30 ton suchej masy z 1 ha, w zależności od stanowiska, na jakim rośnie, i gatunku. Jeśli weźmiemy pod uwagę cenę zrębków na poziomie 130 - 170 zł za 1 t. sm. daje to od 2600 do 5100 zł dochodu brutto z 1 ha. Obecnie jest około 150 klonów wierzby energetycznej. Dobór gatunku zależy od rodzaju gleby, uwodnienia i warunków klimatycznych. Najbardziej obeznany z uprawą wierzby jest prof. Stefan Szczukowski z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Do założenia 1 ha plantacji wierzby trzeba

około 30000 sztuk zrzesów długości 25 cm średnicy min. 7 mm, przy 5 pęczkach śpiących. Trzeba też pamiętać, że długość sadzonki zależy od poziomu wody (im niższy poziom wód gruntowych, tym dłuższa sadzonka). W pierwszych latach uprawy wierzby niezbędne jest odchwaszczanie plantacji, zwalczanie chorób i szkodnika. Wierzby energetycznej nie należy ścinać siekierą, gdyż mogą zamierać sadzonki.

Piece do spalania słomy, zrębków i innych odpadów można nabyć w firmie MetalERG s. c. Obróbka Metali i Przetwórstwo Tworzyw Sztucznych, Ścinawa Polska 9 55 200 OŁAWA tel. 071/313 46 43 lub 313 57 14.

Piec typu RM 10 EKOPAL jest produkowany na licencji duńskiej firmy SKELETEK. Ogrzewa typowo wiejski dom 200-250 m² przy zużyciu około 80 kg słomy na dobę (80 kg słomy zastępuje 50 kg węgla). Kocioł może ogrzać maksymalnie 1150 m² powierzchni przy 80 proc. sprawności cieplnej. Do takiego pieca wymagany jest zbiornik kumulacyjny o pojemności minimum 3000 l.

Czy warto w to się bawić? Myślę że tak. W ten sposób z powodzeniem wykorzystując tego typu piece w gospodarce komunalnej i budownictwie jednorodzinnych, można zagospodarować wszystkie odłogi i grunty zanieczyszczone z korzyścią nie tylko dla rolników, ale nas wszystkich.

Do tego typu przedsięwzięć można łatwo uzyskać dotacje i tanie kredyty z Funduszu Ochrony Środowiska np. poprzez Bank Ochrony Środowiska.

inż. Tadeusz Ryszard Jakimcio

AGRONOM

- pasze, nawozy
- środki ochrony roślin
- śruta sojowa, rzepakowa, otręby pszenne
- maszyny rolnicze
- ciągniki i kombajny New Holland

JASIONKA 5 K. PARCZEWA
(083) 355 05 22

W poprzednim numerze Doradztwa przedstawiłam państwu część Zasad udzielania pomocy finansowej grupom producentów rolnych przez ARiMR, poświęconą celom i beneficjentom tejże pomocy. Dzisiaj zapraszam do zapoznania się z procedurą występowania o pomoc, trybem jej udzielania oraz warunkami zwrotu uzyskanego wsparcia i kontrolą planów działania.

Procedura występowania o pomoc finansową

Warunkiem udzielenia pomocy finansowej jest złożenie przez grupę w Centrali Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przy ulicy Al. Jana Pawła II 70 w Warszawie do dnia 30 września każdego roku poprawnie wypełnionego wniosku o udzielenie pomocy finansowej wraz z wymaganymi załącznikami. Za datę złożenia wniosku uważa się datę stempla pocztowego polskiej placówki pocztowej.

W przypadku, jeśli grupa uzyskała od wojewody decyzję administracyjną stwierdzającą spełnienie przez grupę warunków określonych w ustawie o grupach w drugiej połowie danego roku może złożyć wniosek za dany rok i na rok następny.

Do wniosku o pomoc należy załączyć:

- ▶ decyzję administracyjną, o której mowa w art. 7 ustawy o grupach
- ▶ wyciąg z rejestru sądowego, wydany nie wcześniej niż 6 miesięcy przed datą składania wniosku,
- ▶ plan działania na dany rok, zgodny z planem, o którym mowa w art. 7 ustawy o grupach,
- ▶ oświadczenie grupy o planowanej sprzedaży produktów wytworzonych w gospodarstwach członków,
- ▶ oświadczenie o planowanej wysokości kosztów zakładania i działalności administracyjnej grupy,

Wyżej wymienione dokumenty powinny być złożone w oryginałach lub w formie kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem przez notariusza lub organ wydający dokument.

Plan działania na dany rok powinien zawierać w szczególności:

- ▶ podstawowe informacje o grupie, m.in. ilość członków, wysokość

Pomoc grupom

Agnieszka Sęczyk

kapitałów własnych, listę członków grupy z podaniem powierzchni gospodarstwa, powierzchni pod uprawami produktów, ze względu na które grupa została utworzona oraz wielkości sprzedaży tych produktów,

- ▶ opis sytuacji początkowej tj. stanu przed złożeniem wniosku o udzielenie pomocy, zawierającą informację m.in. o strukturze i wielkości produkcji oraz sprzedaży, wielkości i strukturze zatrudnienia, wyposażeniu technicznym grupy, o prowadzonej działalności handlowej, posiadanych nieruchomościach, w tym dzierzawionych,

- ▶ opis celów, które grupa zamierza osiągnąć w danym roku oraz działań podejmowanych przez grupę dla ich realizacji a także planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych i źródeł ich finansowania,

- ▶ zestawienie planowanych w danym roku kosztów zakładania i prowadzenia działalności administracyjnej grupy w rozbiciu na kwartały, wraz z uzasadnieniem i szczegółową kalkulacją,

- ▶ zestawienie planowanych w danym roku przychodów ze sprzedaży produktów, ze względu na które grupa została utworzona, wytworzonych w gospodarstwach jej członków, w rozbiciu na kwartały wraz z uzasadnieniem oraz podaniem informacji o wysokości sprzedaży i cenach produktów przyjętych do określenia planowanych przychodów,

- ▶ informację o zaciągniętych i planowanych do zaciągnięcia w danym roku kredytach inwestycyjnych i obrotowych, ich wysokości i warunkach spłaty,

- ▶ planowany rachunek wyników i planowane przepływy pieniężne w danym roku,

Prezes Agencji może zwrócić się do

wojewody właściwego dla siedziby grupy o opinię w sprawie przedłożonego przez grupę planu działania na dany rok;

Zasady i procedura udzielania pomocy finansowej

Pomoc finansowa udzielana jest na podstawie umowy zawartej pomiędzy Agencją a grupą, która złoży do dnia 30 września wniosek o jej udzielenie, określającej w szczególności:

- ▶ przeznaczenie pomocy,
- ▶ jej wysokość,
- ▶ termin złożenia wniosku o wypłatę przyznanej pomocy finansowej zwanego dalej „wnioskiem o płatność”,
- ▶ sposób wypłacania pomocy oraz jej zwrotu w przypadku wykorzystania środków finansowych pochodzących z tej pomocy niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości,
- ▶ zasady rozliczenia otrzymanej pomocy finansowej,
- ▶ zasady kontroli planów działania grupy oraz złożonych oświadczeń.

Agencja przekazuje środki finansowe grupie, po udokumentowaniu przez nią poniesionych kosztów zakładania grupy i kosztów jej działalności administracyjnej oraz przychodów ze sprzedaży produktów, z uwagi na które grupa została utworzona, wytworzonych w gospodarstwach jej członków na podstawie wniosku o płatność za dany rok działalności.

Wraz z wnioskiem o płatność grupa składa w Agencji w szczególności:

- ▶ zestawienie chronologiczne faktur VAT i rachunków potwierdzających poniesione koszty założenia grupy i koszty jej działalności administracyjnej,
- ▶ zestawienie chronologiczne faktur VAT i rachunków potwierdzających osiągnięte przez grupę przychody ze sprzedaży produktów wytworzonych w gospodarstwach jej członków.

Agencja zastrzega sobie prawo dokonania wypłaty pomocy finansowej w kwocie niższej niż wnioskowana bez konieczności podpisywania aneksu do umowy i bez wzywania grupy do poprawy wniosku o płatność, w następujących przypadkach:

Analizy ekonomiczne producentów rolnych

► wnioskowana kwota wypłaty przekracza kwotę pomocy finansowej określonej w umowie,

► poniesione koszty związane z założeniem grupy i jej działalnością administracyjną w okresie obowiązywania umowy są niższe od przewidywanych,

► faktyczne przychody ze sprzedaży produktów wytworzonych w gospodarstwach członków, ze

względem na które grupa została utworzona, są niższe niż określone w umowie,

Kompletny wniosek o płatność, poprawny pod względem formalnym i złożony z zachowaniem terminu określonego w umowie, jest rozpatrywany przez Agencję w ciągu 30 dni od daty złożenia.

Kontrola planów działania

Agencja dokonuje kontroli planów działania grupy oraz oświadczeń grupy o planowanych przychodach ze sprzedaży oraz o planowanej wysokości kosztów zakładania grupy i jej kosztach administracyjnych przed przekazaniem środków finansowych.

Grupy zobowiązane są udostępnić wszelkie dokumenty niezbędne do rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy finansowej oraz wszelkie dokumenty związane z realizacją planów działania, a także poddać się

wizytacjom terenowym, prowadzonym przez upoważnionych przedstawicieli Agencji.

Grupa zapewni możliwość przeprowadzenia powyższych wizytacji terenowych w gospodarstwach swoich członków.

Warunki zwrotu otrzymanej pomocy finansowej

Grupa utraci prawo do pomocy finansowej, a otrzymaną zobowiązuje się zwrócić Agencji w całości lub w części w przypadku wykorzystania jej niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrania w nadmiernej wysokości wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, zgodnie z art. 93 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 z p. zm.). Odsetki nalicza się odpowiednio od dnia przekazania środków z Agencji do dnia ich przekazania na rachunek Agencji.

Uwagi końcowe

Grupy, które uzyskają pomoc finansową, są zobowiązane do przechowywania dokumentów źródłowych dotyczących otrzymanej pomocy finansowej przez okres 5 lat od daty otrzymania z Agencji ostatniej płatności.

Grupa zobowiązana jest do

informowania Agencji o każdej zmianie miejsca zamieszkania lub siedziby.

Jeżeli grupa nie powiadomi o zmianie miejsca zamieszkania lub siedziby, doręczenie przez Agencję pisma pod dotychczasowym adresem uznaje się za doręczone.

Członkowie Grupy - przed złożeniem wniosku o udzielenie pomocy finansowej - zobowiązani są do wyrażenia w formie pisemnych oświadczeń zgody dla Agencji na przetwarzanie, przechowywanie i udostępnianie danych osobowych związanych z udzielaniem pomocy finansowej ze środków publicznych zgodnie z Ustawą z dnia 29.08.1997 r. o Ochronie Danych Osobowych (DZ. Nr 133, poz. 883 z p. zm.), które będą przechowywane w siedzibie grupy.

Druki wniosków o pomoc finansową są udostępniane na stronach internetowych ARiMR pod adresem www.arimr.gov.pl lub wysyłane pocztą po zgłoszeniu zainteresowania ich otrzymaniem na numer telefonu (22) 860 28 20 lub 860 28 76 albo na adres email: info@arimr.gov.pl.

PH "Arkady"

Arkadiusz Miszczuk

Rusili 49, 21-222 Podedwórze
(083) 379 51 24, kom. 608 516 126

CENY KONKURENCYJNE

**Także
wyposażenie chlewni i wentylację**

Oferuje do sprzedaży:

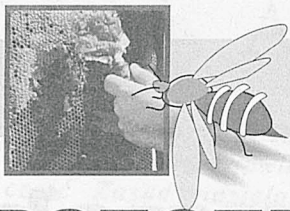
firmy Sano:

- ☒ protamino piggi
- ☒ protamino sm
- ☒ protamino premium
- ☒ premixy

firmy EKOPLON S.A. Premixy:

- ☒ DYNAMIX
- ☒ EKOMIX
- ☒ FARMER
- ☒ koncentraty PROTAMIK
- ☒ superkoncentraty i pasze pełnoporcjowe

przy większym zamówieniu
z dostawą do gospodarstwa

PSZCZELARSTWO EKOLOGICZNE

Pszczelarstwo ekologiczne to program uniezależnienia gospodarstwa pasiecznego od nakładów zewnętrznych poprzez stymulowanie biologicznych mechanizmów produkcyjnych w obrębie gospodarstwa. W pszczelarstwie ekologicznym eliminuje się z produkcji środki wytworzone lub przetworzone przemysłowo. Założeniem tego programu jest naśladowanie procesów zachodzących w naturalnych ekosystemach, zarówno, jeśli chodzi o aspekt ilościowy (poziom intensywności) jak i jakościowy (rodzaj wprowadzonej do obiegu substancji).

Sens pszczelarstwa ekologicznego najlepiej wyraża się w sformułowaniu celów tego systemu, które Międzynarodowa Federacja Rolnictwa Ekologicznego IFO-AM ujmuje następująco:

- ▶ wytwarzanie w dostatecznej ilości żywności o wysokich walorach odżywczych,
- ▶ gospodarowanie zasobami naturalnymi z poszanowaniem mechanizmów biologicznych, które regulują funkcjonowanie systemów przyrodniczych. Podtrzymywanie i wzmacnianie biologicznych cykli w gospodarstwie,
- ▶ maksymalne wykorzystanie odnawialnych zasobów przyrody w oparciu o regionalną organizację produkcji,
- ▶ zapewnienie pszczołom warunków zgodnych z potrzebami bytowania,
- ▶ unikanie jakichkolwiek form zanieczyszczania środowiska w następstwie działalności pszczelarskiej,
- ▶ zapewnienie ekopszczelarzom wysokiej jakości życia a także odpowiednich dochodów i satysfakcji zawodowej oraz bezpiecznych warunków pracy i życia,
- ▶ zwracanie uwagi na pozaprodukcyjne aspekty gospodarowania pasiecznego: ekologiczne i społeczne.

Wobec rozwoju międzynarodowego rynku żywności ekologicznej zaistniała konieczność opracowania ponadnarodowych ram prawnych dla rolnictwa ekologicznego, w tym dla pszczelarskiego. Są trzy niezależne regulacje:

- ▶ europejskie Rozporządzenie Rady EWG nr 2092/91 z 24 czerwca 1991 r. w sprawie rolnictwa ekologicznego oraz znakowania jego produktów i środków spożywczych,
- ▶ amerykański projekt ustawy „O produkcji żywności ekologicznej” z 1990 r.,
- ▶ wspólny program FAO i WHO (Komisja Kodeksu Żywnościowego), zapoczątkowany w 1990 r. jako projekt wytycznych dotyczących produkcji przetwórstwa, znakowania oraz zbytu żywności wytworzonej metodami ekologicznymi.

Akty prawne europejski i amerykański mają charakter normatywny, czyli muszą być wdrażane i respektowane przez wszystkie podmioty działające w tej dziedzinie. Natomiast wytyczne Komisji Kodeksu Żywnościowego stanowią rekomendację ustawodawstwa krajów- sygnatariuszy FAO i WHO. W świetle dotychczasowych uzgodnień Światowej Organizacji Handlu (WTO) należy oczekiwać, że staną się wkrótce normą międzynarodową.

W Polsce w 1989 r. powstało stowarzyszenie EKOLAND, które postawiło sobie za cel zorganizowanie systemu rolnictwa ekologicznego, czyli opracowanie programu kryteria produkcji- inspekcja gospodarstw- atestacja produktów.

Program ten został oparty na standardach Międzynarodowej Fundacji Rolnictwa Ekologicznego, IFOAM, której członkostwo EKOLAND uzyskał w 1990 r.

W 1993 r. na skutek odłączenia się jednego ze współtwórców ruchu, powstała druga organizacja ekoproducentów - Polskie Towarzystwo Rolnictwa Ekologicznego. Wypracowała ona własne kryteria współpracy z gospodarstwami ekologicznymi oraz zasady kontroli producentów. W 1997 r. Polskie Towarzystwo Rolnictwa Ekologicznego przekształciło się w jednostkę kontrolną. W wyniku reorganizacji stowarzyszenia EKOLAND, czyniąc zadość międzynarodowym wymogom, by kontrola była prowadzona przez stronę trzecią, w 1996 r. została utworzona niezależna jednostka kontrolna w zakresie rolnictwa ekologicznego - Stowarzyszenie AGRO BIO TEST. Główne cele Stowarzyszenia to kontrola ekologicznych gospodarstw i przetwórci pod kątem zgodności z kryteriami rolnictwa ekologicznego. Od 1994 r. istnieje przepis prawny odnoszący się do znakowania żywności pochodzącej z produkcji ekologicznej. Na mocy ustawy o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia z 1970 r. i stosownej delegacji ustawowej z 1992 r., Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej wydał w 1994 r. rozporządzenie w sprawie znakowania środków spożywczych przeznaczonych do obrotu (Dz. U. Nr 86). Rozporządzenie zabrania wprowadzać w błąd konsumenta tekstem lub rysunkiem czy stosować określenia „zdrowy”, „bezpieczny” itp.

Rozporządzenie sankcjonuje obecność na rynku produktów z rolnictwa ekologicznego, dopuszczając określenie „wyprodukowano metodami ekologicznymi”, pod warunkiem posiadania atestu potwierdzającego sposób produkcji.

Zainteresowanie gospodarstwem ekologicznym w Polsce w ostatnich latach wyrasta. Dowodem jest wzrost ich liczby w 2000 roku o 150% w stosunku do roku 1999. Przyczyn tak dużego zainteresowania produkcją żywności metodami ekologicznymi jest kilka:

- ▶ wzrost popytu wśród konsumentów i firm skupujących żywność ekologiczną,
- ▶ wprowadzenie od 1998 roku dotacji dla podmiotów, które prowadzą pod kontrolą przedstawianie gospodarstwa na produkcję metodami ekologicznymi lub produkcję zgodnie z kryteriami rolnictwa ekologicznego, poświadczone ważnym zaświadczeniem lub certyfikatem,
- ▶ uchwalenie ustawy o rolnictwie ekologicznym.

Ustawa o rolnictwie ekologicznym a zarazem pszczelarstwa ekologicznego jest pierwszym w Polsce ustawowym uregulowaniem określonego systemu produkcji rolniczej - system produkcji metodami ekologicznymi. Ustawa została uchwalona przez Sejm RP 16 marca 2001 roku a Prezydent RP podpisał ją 4 kwietnia 2001 r. Jest ona dostosowaniem prawa do regulacji, jakie w tym zakresie obowiązują w UE.

W chwili bieżącej w tamtych krajach obowiązuje wspomniane wyżej rozporządzenie rady EWG nr 2092/91 z dnia 24 czerwca 1991 w sprawie ekologicznej produkcji produktów rolnych oraz znakowania tych produktów i żywności.

Ustawa reguluje warunki prowadzenia produkcji rolnej i przetwórstwa rolno - spożywczego metodami ekologicznymi oraz system kontroli i certyfikacji tej produkcji i tego przetwórstwa oraz obrót produktami rolnictwa ekologicznego i zasady ich znakowania. Ustawowa definicja produkcji prowadzonej metodami ekologicznymi brzmi następująco: jest

Ceny zbóż, żywca wołowego oraz wieprzowego

Zboża

Punkt skupu	Pszenica	Jęczmień	Żyto	Pszenżyto	Owies Bezluskowy	Kukurydza
<i>Ceny na dzień 02 stycznia 2003r. ceny w złotych za 1 tonę</i>						
Młyn Biała Podlaska ul. Piłsudskiego tel. 343-31-15			340 -355 + VAT płatne po 50 dniach od dostawy			
PZZ „MIŁOSZ” Kijowiec gm. Zalesie tel. 375-75-57	450 + VAT płatność 14 dni		340+ VAT płatność 14 dni			
Mieszalnia pasz „Wola Pasze” Biała Podlaska ul. Sidorska tel. 342-22-01	430 +VAT	400+ VAT		390+VAT	420 +VAT	410 +VAT płatność po 45 dniach od dostawy
„Podlaskie Gorzelnie „ Gorzelnia Witulin, 21-542 Leśna Podlaska tel. 345-18-21			330 +VAT płatne 60 dni			
<i>Ceny na dzień 29 listopada 2002 r. w złotych za dt</i>						
Młyn Gospodarczy Marek Trościańczyk Parczew ul. 11-go Listopada 107 Parczew tel. (083) 354-17-67	42+ VAT		30 + VAT			
<i>Ceny na dzień 08 stycznia 2003r. w złotych za dt</i>						
Gorzelnia w Bojanówce tel. 353-00-47			34 + VAT	34 + VAT		38 + VAT
PPP BACUTIL Bedlno tel. 352-86-01	44 + VAT	38+ VAT	30+ VAT	36 + VAT		39+ VAT

Żywiec wieprzowy i wołowy

Powiat	Żywiec wieprzowy		Żywiec wołowy		
Punkt skupu	tuczniaki	maciory	buhaje	Jałówki	Krowy
<i>Biała Podlaska ceny w dniach 03.01-10.01.2003r. w zł/kg</i>					
Biała Podlaska – Zakłady Mięsne „Dolina Łąk” Małaszewicze	2,80+VAT				
„FELIX” Rossósz	2,90+VAT		3,20 + VAT	2,80 + VAT	
<i>Łuków ceny z dnia 09.01.2003r. w zł/kg</i>					
Zakłady Mięsne Łmeat” w Łukowie	2,70+VAT				
<i>Parczew ceny w dniach 03 – 10 01.2003r. w zł/kg</i>					
Zakłady Mięsne „ŁMET” Łuków S.A.	3,00 +VAT	1,90-2,00 + VAT	3,20-3,30 + VAT	3,10+ VAT	
Zakłady Mięsne Końskowola	2,70 +VAT				
<i>Radzyń Podlaski ceny z dnia 08.01.2003r. w zł/kg</i>					
ZM Łuków	2,70+VAT		3,50 + VAT		

Ceny mleka

OSM Biała Podlaska
na dzień 09 stycznia 2003 r.

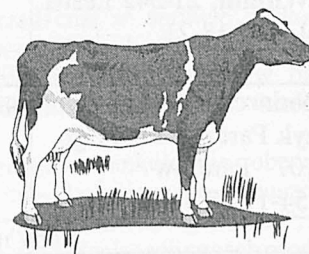
Jednostka tłuszczu	1,0 gr /litr
Jednostka białka	7,0 gr /litr
Dopłaty do 1 litra	
Klasa extra	20 gr/litr
Klasa I	5 gr /litr
Klasa II potrącenie	5 gr / litr
Klasa III	10 gr /litr
Członkowska za 1 udział	5 % ceny podstawowej
Członkowska za 2 udziały	10 % ceny podstawowej
Członkowska za 3 udziały	15 % ceny podstawowej
Restrukturyzacyjna pow 1500 - 2000 l / mc	2 gr/litr
Restrukturyzacyjna pow 2000 l / mc	6 gr / litr
Restrukturyzacyjna pow 3000 l / mc	8 gr / litr
Restrukturyzacyjna pow 4000 l / mc	10 gr / litr
Restrukturyzacyjna pow 5000 l / mc	12 gr / litr
Restrukturyzacyjna pow 10000 l / mc	17 gr / litr
Za odstawę zbiornika	10 gr / litr
Dopłata państwa	7 gr / litr

Uwagi : do ceny wyjściowej dopłacany jest VAT w wysokości 3 %, jeden udział będzie wynosić około 776 zł.

Ceny mleka

OSM Łuków
na dzień 09 stycznia 2003 r.

Jednostka tłuszczu	1,0 gr /litr
Jednostka białka	7,0 gr /litr
Dopłaty do 1 litra	
Klasa E	29 gr / litr
Klasa I	14 gr /litr
Za posiadanie 2 udziałów	2 gr /litr
Za posiadanie 3 udziałów	3 gr /litr
Za dostawę 4000 - 5000 l/mies	4 gr / litr
Za dostawę 5000 - 6000 l/mies	8 gr / litr
Za dostawę 6000 - 10000 l/mies	10 gr /litr
Za dostawę > 10000 l/mies	18 gr /litr
Za umowę wieloletnią	2 gr/litr
Za bezpośredni odbiór	4 gr /litr
Za posiadanie świadectwa sanit.	7 gr /litr
Za posiadanie certyfikatu san-wet	10 gr /litr

*Autoryzowany dealer firmy
Westfalia Landtechnik Polen Sp. z o.o.*

WESTFALIA

P.P.H.U. „MLEKO-SYSTEM”

ul. Składnicowa 8

21-200 Parczew

tel. (083) 355 13 09, fax. (083) 355 13 08

Oferuje

- Nowe i używane urządzenia udojowe firmy WESTFALIA
- Nowe i używane zbiorniki schładzające
 - Artykuły zootechniczne
 - Środki higieny doju
 - Części zamienne do wszystkich typów dojarek
 - Fachowe doradztwo
 - Artykuły wyposażenia budynków do hodowli bydła

Promocja !!!

Dojarka przewodowa już za 13 000 zł

**SPRZEDAŻ
RATALNA**

Informacje Rynkowe

Lubelska Giełda Rolno- Towarowa w Elizówce Notowania cen z dnia 2003 01 07

Lp.	Produkt	Jm	Cena minimalna zł	Cena maksymalna zł	Średnia cena zł
1	brukselka	kg	2	2	2
2	burak	kg	0.5	0.6	0.55
3	cebula czerwona	kg	1	1.2	1.1
4	cebula	kg	0.6	0.7	0.65
5	czosnek	główka	0.35	0.4	0.38
6	kalafior	główka	2	2.5	2.25
7	kapusta biała	kg	0.45	0.48	0.47
8	kapusta czerwona	kg	0.7	0.8	0.75
9	kapusta kiszona	kg	1	1.1	1.05
10	kapusta pekińska	kg	1.4	1.4	1.4
11	kapusta włoska	kg	1	1	1
12	koper	peczek	0.8	1.2	1
13	marchew	kg	0.8	1	0.9
14	natka z pietruszki	peczek	0.5	0.6	0.55
15	ogórek kiszony	kg	2	2	2
16	ogórek szklarniowy	kg	6	6.5	6.25
17	papryka czerwona	kg	7	8	7.5
18	papryka żółta	kg	6.4	6.4	6.4
19	pieczarka	kg	5	6	5.5
20	pietruszka	kg	2	2.2	2.1
21	pomidor	kg	6	7	6.5
22	por	kg	2	3	2.5
23	rzodkiew biała	kg	2.2	3.5	2.85
24	rzodkiewka	peczek	1.8	2	1.9
25	sałata	główka	2.5	3.5	3
26	seler	kg	1.2	1.6	1.4
27	szczypior	szt	0.8	1	0.9
28	włoszczyzna	szt	0.8	1	0.9
29	ziemniak	kg	0.3	0.4	0.35
30	gruszka	kg	0.5	2.2	1.35
31	jabłka Boiken	kg	0.5	0.8	0.65
32	jabłka Lobo	kg	0.5	0.8	0.65
33	jabłka Ligol	kg	0.6	1.2	0.9
34	jabłka Cortland	kg	0.5	0.8	0.65
35	jabłka Rubin	kg	0.6	1.4	1
36	orzech laskowy	kg	6	7	6.5
37	orzech włoski	kg	1.5	2	1.75
38	banan	18 kg	45	48	46.5
39	cytryna	kg	3.2	3.8	3.5
40	grejfrut	kg	3.2	5	4.1
41	kiwi	szt	0.6	0.9	0.75
42	mandarynka	kg	3.3	5	4.15
43	pomarańcza	kg	2.2	3.7	2.95
44	winogrono	kg	7.2	12.5	9.85
45	jaja	szt	0.13	0.35	0.24
46	"masło ""extra"" "	200 g	1.44	1.95	1.7
47	mleko 2% karton	l	1.44	2.05	1.75
48	sery żółte	kg	10.7	16.82	13.76
49	ser żółty Gouda	kg	10.7	10.7	10.7
50	groch łupany	kg	1.3	1.6	1.45

Dokończenie na s.II

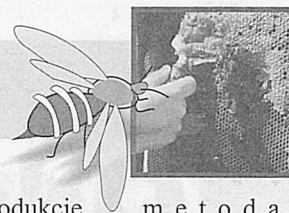
51	słonecznik łuskany	kg	6	7	6.5
52	fasola czerwona	kg	3	3.5	3.25
53	nasiona z dyni	kg	6	7	6.5
54	fasola jaś duży	kg	6	6	6
55	mak	kg	5.5	6	5.75
56	cukier	kg	1.92	2.03	1.98
57	kurczak	kg	4.16	4.16	4.16
58	chryzantema	5 szt	10	10	10
59	gerbera	szt	1.8	1.8	1.8
60	lilia	szt	3.5	4.5	4
61	róża	szt	0.6	6	3.3
62	anturium	szt	1.4	10	5.7
63	goździk	szt	1	1.2	1.1

Notowania cen targowiskowych sporządzone przez Oddział WODR w Grabanowie (Ceny w zł za jednostkę)

Lp	Wyszczególnienie	J.M	Parczew 07.01.2003 wtorek	Piszczac 08.01.2003 środa	Radzyń Podlaski 08.01.2003 środa	Biała Podlaska 09.01.2003 czwartek	Łuków 09.01.2003 czwartek	Międzyrzec Podlaski 09.01.2003 czwartek
1.	Pszenica	dt	-	45	45	48-50	48-50	50
2.	Pszenżyto	dt	-	40-42	40	40-42	-	40
3.	Żyto	dt	-	30	-	-	38	-
4.	Owies	dt	-	30-35	-	35	37-39	-
5.	Jęczmień	dt	-	-	43	50	50-52	50
6.	Mieszanka zboż.	dt	-	30-32	37	-	-	38
7.	Kukurydza	dt	-	-	-	45-48	-	-
8.	Prosięta 10-15 kg	para	-	120-140	120-140	-	-	140-150
9.	Prosięta pow. 15kg	para	140-190	150-160	150-180	-	150-160	180-200
10.	Jaja	szt.	0.28-0.38	0.22-0.30	0.24-0.33	-	0.25-0.30	0.25-0.35
11.	Jabłka	kg	0.60-1.30	1.00-1.20	0.80-1.20	-	-	-
12.	Gruszki	kg	-	-	2.00-2.50	-	-	-
13.	Orzech włoski	kg	-	2.50-3.00	-	-	-	3.00
14.	Orzechy laskowe	kg	-	-	-	-	-	8.00
15.	Cebula	kg	0.50-1.00	0.80-1.00	0.70-0.80	-	-	1.00
16.	Chrzan	kg	-	7.00	-	-	-	-
17.	Czosnek	kg	5.00-6.50	-	-	-	-	-
18.	Czosnek	szt.	0.40-0.60	-	-	-	-	-
19.	Kapusta biała	szt.	-	-	1.00-1.30	-	-	-
20.	Kapusta kiszona	kg	2.00	-	-	-	-	-
21.	Pieczarki	kg	-	-	4.00-5.00	-	5.00	-
22.	Marchew	kg	0.80-1.00	-	0.70-0.80	-	0.80	-
23.	Miód	kg	14.00-16.00	14.00-16.00	-	-	-	-
24.	Buraki czerwone	kg	0.80-1.00	-	0.70-0.80	-	0.80	-
25.	Seler	kg	2.00-2.50	-	-	-	-	-
26.	Seler	szt.	-	-	2.00	-	-	-
27.	Por	kg	-	-	2.00-3.00	-	-	-
28.	Por	szt.	0.80-1.30	-	-	-	-	-
29.	Pietruszka	kg	2.00-2.50	-	1.60-2.00	-	-	-
30.	Ziemniaki	kg	0.30-0.60	-	0.30	-	-	-

Piszczac:	zboża	podaż mała	popyt mały
Radzyń Podlaski:	zboża	podaż mała	popyt mały
	prosięta	podaż b. mała	popyt mały
Biała Podlaska:	zboża	podaż średnia	popyt średni
Międzyrzec Podlaski:	zboża	podaż niska	popyt niski
	prosięta	podaż mała	popyt średni
		podaż średnia	popyt mały

PSZCZELARSTWO EKOLOGICZNE

to sposób uzyskania produktu rolnictwa ekologicznego, w którym zastosowano w możliwie największym stopniu naturalne metody produkcji, nie naruszające równowagi przyrodniczej.

Ustalenie to dotyczy całego etapu produkcji, przetwórstwa oraz konfekcjonowania produktów pszczelarstwa ekologicznego. Wraz z wprowadzeniem w życie Ustawy o Rolnictwie Ekologicznym otwiera się możliwość eksportu polskiej żywności ekologicznej na bardzo chłonny rynek europejski oraz umożliwi akredytację polskich jednostek kontrolnych, które dotychczas wydawały certyfikaty ważne na terenie naszego kraju. Uchwalona Ustawa otwiera możliwość uzyskania przez Polskę statusu tzw. „kraju trzeciego” - wówczas certyfikaty wydane przez akredytowane polskie jednostki kontrolne będą ważne we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

Podstawowym elementem funkcjonowania pszczelarstwa ekologicznego jest system kontroli. Gospodarstwa przystępujące do produkcji metodami ekologicznymi oraz prowadzące taką produkcję, a także producenci prowadzący przetwórstwo, w tym także wszyscy wprowadzający do obrotu produkty pszczelarstwa ekologicznego, podlegają kontroli. W rolnictwie ekologicznym i pasiecznym nie prowadzi się kontroli produktu, tylko kontroluje się sposób produkcji i udziela certyfikatów.

Ustanowiony system kontroli i certyfikacji w Polsce jest mieszany - państwowo-prywatny. Stanowią go:

- ▶ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako urząd upoważniający prywatne jednostki do przeprowadzania kontroli i wydawania certyfikatów,

- ▶ Główny Inspektorat Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych pełniący rolę nadzoru nad jednostkami certyfikującymi,

- ▶ Jednostki certyfikujące akredytowane zgodnie z normą PN-EN 45011 w Polskim Centrum Akredytacji i upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do przeprowadzania kontroli i wydawania certyfikatów.

System kontroli i certyfikacji w pszczelarstwie jest podstawowym gwarantem dla konsumenta, że środki żywnościowe znajdujące się na rynku jako produkty ekologiczne muszą być odpowiednio oznakowane. Oznakowanie polega na zamieszczeniu na etykiecie lub na opakowaniu tego produktu napisu „produkt rolnictwa ekologicznego” oraz nazwy producenta, numeru certyfikatu zgodności, nazwy upoważnionej jednostki certyfikującej i jej numeru identyfikacyjnego.

W przypadku produktów ekologicznych sprowadzanych zza granicy, oprócz nazwy produktu podaje się nazwę podmiotu wprowadzającego produkt do obrotu, z tym, że na produktach ekologicznych pochodzących z krajów Unii Europejskiej zamieszcza się napis „objęty systemem kontroli Unii Europejskiej”.

Od dnia obowiązywania Ustawy zabronione jest zamieszczanie na etykietach lub opakowaniach produktów pasiecznych, które nie zostały wyprodukowane lub przetworzone metodami ekologicznymi, napisu sugerującego, że środek ten jest produktem pszczelarstwa ekologicznego. Takie naruszenie prawa będzie karane w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Regulacje te uporządkują rynek żywności ekologicznej oraz zwiększą zaufanie do tej żywności.

Jest to obecnie bardzo ważne, chociażby z powodu licznych afer nękających rolnictwo.

Zgodnie z ustawą, pszczelarzowi wytwarzającemu produkty ekologiczne lub realizującemu program przedstawienia

gospodarstwa pasiecznego na produkcję metodami ekologicznymi przysługuje dotacja przedmiotowa, czyli dopłata do produkcji ekologicznej. Dopłaty te są przyznawane od dwóch lat. Gwarantuje to Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi z budżetu państwa.

Resort rolnictwa stworzył podstawy, niezbędne warunki do funkcjonowania rolnictwa ekologicznego w Polsce. Pozostajemy w tyle krajów europejskich, jeśli chodzi o ilość gospodarstw pasiecznych. Dalszy rozwój pszczelarstwa ekologicznego w Polsce uzależniony jest od właściwego i powszechnego zaangażowania doradztwa pszczelarskiego w szkolenie pszczelarzy, którzy taką produkcję chcą podejmować oraz placówek naukowo-badawczych i wyższych uczelni rolniczych w badaniach na rzecz pszczelarstwa ekologicznego.

Decyzji o przedstawieniu gospodarstwa pasiecznego nie da się podjąć natychmiast, bez odpowiedniego przemyslenia i przygotowania ze strony pszczelarza. Pierwszym ważnym krokiem jest zgromadzenie odpowiedniej ilości informacji oraz literatury, a także uczestnictwo w różnych kursach. Dopiero zdobycie podstawowej wiedzy na temat zasad produkcji żywności metodami ekologicznymi oraz poznanie kryteriów pszczelarstwa ekologicznego pozwala na przeprowadzenie w gospodarstwie pasiecznym analizy i podjęcie decyzji o przedstawieniu. Wówczas należy opracować projekt przedstawienia, co będzie kolejnym krokiem w drodze do celu, jakim jest etap przedstawienia, a następnie produkcja metodami ekologicznymi.

Okres przedstawienia wynosi zasadniczo 2 lata, ale może być wydłużony lub skrócony w zależności od poprzedniego sposobu gospodarowania. Okres przedstawienia ma przyczynić się do rozkładu pozostałości stosowanych uprzednio środków i służyć osiągnięciu równowagi ekologicznej w gospodarstwie pasiecznym.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze, poziom nakładów technologicznych i uzyskiwaną wydajność, polscy pszczelarze mają szansę przedstawienia znacznej części swoich gospodarstw pasiecznych na racjonalną gospodarkę ekologiczną. Przemawia za tym fakt, że jest to sposób gospodarowania, który nie tylko chroni środowisko produkcji rolnej i w ogóle przyrodę, lecz - poprzez swe produkty - zdrowie konsumentów, że prawdziwe koszty żywności - to koszty społeczne.

Polską szansą w Unii Europejskiej może stać się rolnictwo ekologiczne, w tym pszczelarstwo. Produkty ekologiczne nie zawierają szkodliwych dla zdrowia człowieka składników, dlatego zapotrzebowanie na nie stale rośnie. W Unii Europejskiej produkty ekologiczne są o 100% droższe od produktów tradycyjnych. Polscy pszczelarze mają wielką i niepowtarzalną szansę stworzenia z naszego pszczelarstwa przykładu wytwarzania smacznej i zdrowej żywności, w zgodzie z zasadami ochrony środowiska, które kraje zachodnie już zniszczyły. Znacznie wzrosłyby możliwości polskich pszczelarzy, nie byłoby aż tak drastycznego jak obecnie problemu zatrudnienia, bezsporną korzyść odniosłoby środowisko naturalne.

Przy okazji zwiększyłyby się szanse świadczenia usług turystycznych przez gospodarstwa ekologiczne.

Marian Kalabun

Na podstawie: *Polskie Pszczelarstwo w drodze do Unii Europejskiej, Szkolenie Pszczela Wola 2001, Mirosław Worobik*

Produkcja zwierzęca

Odchów warchlaków

Czesława Mirczewska

Okres odsadzania prosiąt jest kolejnym momentem krytycznym w życiu prosiąt. W tym okresie zostają one pozbawione obecności matki, często są przerzucane do innych kojców, zmienia się otoczenie i całkowitej zmianie ulega ich dotychczasowe żywienie. Aby maksymalnie zmniejszyć stres, na jaki są narażone, wskazane byłoby odłączenie lochy, a pozostawienie prosiąt w kójcu, w którym się odchowały jeszcze przez okres około 14 dni.

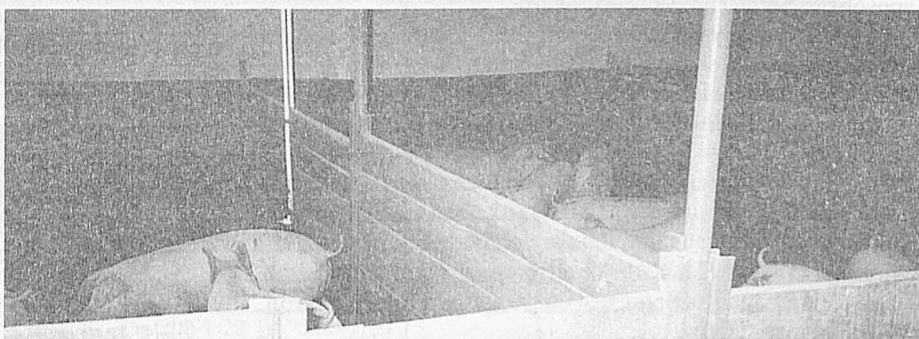
Później zostają one przeniesione do kojców dla warchlaków i łączone w większe grupy. Przy tworzeniu większych grup prosięta należy dobierać według masy ciała, płci i wieku. Ponieważ tworzenie większych grup zawsze wywołuje konflikty, należy przenieść jednocześnie wszystkie mioty do innego kójca. Po ustaleniu się hierarchii w stadzie, nie wolno dołączać do niego innych, pojedynczych sztuk. Na jednego warchlaka o masie ciała 10-30 kg powinno przypadać 0,20-0,30 m² powierzchni kójca.

Okres odsadzania powoduje pogorszenie się warunków życia prosiąt, a to osłabia ich siły odpornościowe i sprzyja występowaniu schorzeń przewodu pokarmowego, w tym również przynoszącym olbrzymie straty biegunkom i chorobie obrzękowej. Aby zapobiec występowaniu biegunek, profilaktycznie dodaje się do paszy różnego rodzaju preparaty zakwaszające. Należy pamiętać, że przechorowana biegunka zwykle wydłuża okres do osiągnięcia masy ciała 25 kg, a więc jednocześnie

wpływa na wydłużenie całego okresu tuczu. Najczęstszą przyczyną występowania choroby obrzękowej jest przekarmienie prosiąt odsadzonych lub zakupionych do tuczu, nieodpowiedni skład podawanej paszy, jej nagła zmiana lub inne błędy hodowlane. Dlatego w okresie odchowu i przez pierwsze dwa tygodnie po odłączeniu, prosięta otrzymują jeszcze pasze typu Prestarter, w trzecim tygodniu po odsadzeniu należy już wprowadzić do żywienia

ogólnego w tym 12 g lizyny.

Istotne są też warunki środowiskowe występujące w pomieszczeniu. Oprócz odpowiedniej powierzchni kójca warchlaki potrzebują też optymalnej temperatury, oświetlenia i wymiany powietrza w ilości 8 m³ na godzinę na 1 sztukę dziennie w okresie zimowym i 30 m³ w czasie lata. Wymagania termiczne prosiąt odsadzonych są duże i zależą od systemu utrzymania. Przy utrzymywaniu na ściółce, temperatura zmienia się od

mieszanek pełnoporcjową przeznaczoną dla warchlaków, którą im podajemy do momentu wstawienia na tucz. Zmiana paszy powinna odbywać się stopniowo w ciągu 4-5 dni. Nie wolno też zapominać o świeżej i czystej wodzie do picia, do której warchlaki powinny mieć stały dostęp. Od wartości mieszanki zależą uzyskiwane przyrosty masy ciała i czas odchowu warchlaków, przy czym masę ciała około 30 kg powinny osiągnąć nie później niż w wieku 3 miesięcy. Mieszanka pełnoporcjowa powinna mieć parametry odpowiadające zapotrzebowaniu warchlaków na składniki pokarmowe, które wynosi: 15 MJ energii metabolicznej i 175 g białka

16°C przy masie ciała 10 kg do 12°C po osiągnięciu 20 kg. W przypadku utrzymywania warchlaków w systemie rusztowym, temperatura ta powinna być o 4°C wyższa. W tym systemie istotna jest też szerokość szczelin w rusztach, która powinna wynosić 14 mm, a szerokość żebra minimum 50 mm. Wskazana jest również możliwość ruchu na wybiegu, który sprzyja prawidłowemu rozwojowi młodych organizmów.

W tym okresie życia ważne jest też doświadczenie i wiedza hodowcy, od którego w dużym stopniu zależy pokonanie tego drugiego, niezwykle istotnego w życiu warchlaków okresu.

Większe wymagania dla producentów mleka

Polskie mleczarnie będą mogły skupować mleko w klasie II tylko do końca 2002 r. Mówi o tym rozporządzenie ministra rolnictwa i rozwoju wsi dotyczące warunków pozyskiwania i przetwarzania mleka, które wchodzi w życie 26 października 2002 r. Natomiast klasę I mleka nasze mleczarnie będą mogły skupować do końca 2006 r. Od 2006 r. 100% dostarczanego surowca będzie musiało spełniać wymagania klasy ekstra. W rozporządzeniu określa się warunki higieniczne, jakie musi stworzyć producent, aby jego obora uzyskala uprawnienia do produkcji mleka. W tym artykule chciałbym omówić środki chemiczne pozwalające na utrzymanie czystości i zdrowotności wymienia.

Bakterie chorobotwórcze wnikają do wymienia czterema drogami przez kanały strzykowe. Ponieważ każda ćwiartka wymienia stanowi odrębną całość, stąd możliwość zakażenia i podwyższonej liczby komórek somatycznych tylko w mleku jednej ćwiartki. Pozostałe trzy ćwiartki mogą być zdrowe.

Jednym ze sposobów przenoszenia bakterii chorobotwórczych powodujących mastitis są zainfekowane ręce dojarza. Przed przystąpieniem do doju należy dokładnie umyć ręce mydłem, szczególnie, jeśli w oborze znajdują się krowy z bakteryjnymi schorzeniami wymion. Firma DeLaval w tym celu poleca: **Favo Regular - mydło do mycia rąk**. Zawiera glicerynę i olej kokosowy, doskonale usuwa brud i tłuszcz. Pielęgnuje skórę rąk.

Favo Disinfect - mydło do mycia rąk przed dojem o właściwościach antybakteryjnych. Łagodne dla rąk.

Przedudojowe mycie strzyków

Przygotowanie krów do doju wymaga usunięcia ze strzyków widocznych

zabrudzeń oraz drobnoustrojów. Można w tym celu użyć jednorazowych, suchych ręczników lub tekstylnych ściereczek zanurzając je uprzednio w płynie do mycia wymion.

Trionet - To skoncentrowany i wydajny płyn do nasączenia ręczników tekstylnych oraz suchych ręczników Drycel. Łączy w sobie działanie bakteriobójcze i pielęgnacyjne. Łagodny dla skóry rąk i strzyków. Dozowanie: 25 ml na 10 l wody.

Drycel - Suchy i mocny jednorazowy ręcznik papierowy, który należy zwilżyć przed użyciem. W tym celu wystarczy zanurzyć rolkę papieru w 2,5 l czystej wody z dodatkiem Trionetu. Tak przygotowaną rolkę należy przechowywać z szczelnie zamkniętym pojemniku. Stosować jeden arkusz na wymię.

Ręczniki tekstylne - ręczniki wielorazowego użytku, wykonane z wysokiej jakości tkaniny. Stosować jeden ręcznik na wymię.

Wetcel - wilgotny ręcznik papierowy, nasączony antybakteryjną substancją do mycia strzyków przed dojem. Gotowy do użycia. Wykonany z czystej celulozy.

Rozkłada się w 100% w środowisku naturalnym. Stosować jeden arkusz na wymię.

Do pielęgnacji i dezynfekcji strzyków po doju służą:

Dipal - skoncentrowany i wydajny preparat do dezynfekcji strzyków po doju. Zawiera jod substancję o najszerszym działaniu, znajdującą zastosowanie w medycynie, przemyśle farmaceutycznym i chemicznym. Likwiduje bakterie, grzyby, zarodniki oraz wirusy. Zasklepia strzyki i uelastycznia skórę. Rozcieńczać: 1 część preparatu w 4 częściach wody.

Proactive - płyn do poudojowej dezynfekcji strzyków. Charakteryzuje się szerokim działaniem, wykazując skuteczność wobec bakterii, zarodników, drożdży i grzybów. Produkt gotowy do użycia.

W celu kontroli stanu zdrowotnego wymienia należy używać:

California Mastitis Test - płyn do wykrywania podklinicznych i klinicznych stanów zapalnych gruczołu mlekowego CTM pozwala: regularnie kontrolować stan zdrowotny wymion, identyfikować chore zwierzęta i zainfekowane strzyki, sprawdzać efekty leczenia, kontrolować stan zdrowotny w momencie zakupu nowych zwierząt.

Odczytu dokonuje się na podstawie obserwacji zmian w konsystencji płynu. Jego wysoka czułość pozwala na pięciostopniowy odczyt liczby komórek somatycznych w mleku dając pełny obraz stadium choroby.

Wojciech Jaroszyński PZDR Chełm

Autoryzowany dealer firmy **Westfalia Landtechnik Polen Sp. z o. o.**

P. P. H. U. "MLEKO-SYSTEM"

Ul. Składowa 8

21-200 Parczew

☎ (083) 355 13 09

fax (083) 355 13 08

WESTFALIA

OFERUJE

- ☒ Nowe i używane urządzenia udojowe firmy Westfalia
- ☒ Nowe i używane zbiorniki schładzające
- ☒ Artykuły zootechniczne
- ☒ Środki higieny doju
- ☒ Części zamienne do wszystkich typów dojarek
- ☒ Fachowe doradztwo

Promocja

Dojarka przewodowa już za 13 000 zł.

Produkcja zwierzęca

Kontrolowany rozród przynosi

W strukturze kosztów produkcji trzody chlewnej największy udział mają koszty żywienia (ok. 70 %). Stąd też poziom użytkowości rozplodowej loch mierzony liczbą prosiąt, będzie znacząco rzutował na ich koszt produkcji, jak również produkcji tuczników. Istnieje powszechna opinia, że efektywnie można produkować świnię wtedy, gdy od jednej lochy rocznie będziemy odsadzać minimum 20 prosiąt. Do uzyskania takiego wskaźnika konieczna jest odpowiednia organizacja rozrodu w sferze doboru do kojarzeń, technologii zapładniania oraz odchowu prosiąt i wyboru materiału remontowego, jak również stworzenie korzystnych warunków utrzymania i żywienia loch luźnych, prośnych i karmiących.

W naszym kraju, w stadach hodowlanych uzyskujemy średnio dwa mioty w roku od jednej lochy. Natomiast w stadach towarowych, ta wielkość jest o wiele mniejsza – sprzedajemy tylko 14 tuczników od lochy w roku. Zastanawiając się nad przyczyną tak niskiej plenności gospodarczej musimy przeanalizować czynniki, które mogą mieć wpływ na taki stan.

ŻYWIENIE

Jest jednym z podstawowych czynników, który wpływa na wyniki produkcyjne. Lochy powinny być żywione zgodnie z zaleceniami dla odpowiedniej fazy cyklu reprodukcyjnego. W czasie ciąży należy żywić lochę według zapotrzebowania zgodnego z normami. Tak aby wykorzystać możliwości genetyczne i żeby locha dała zdrowy oraz liczny miot.

Loch prośnych nie wolno przekarmiać, ale żywić je umiarkowanie zwiększając dawkę w II połowie ciąży. Dawka 2,25 kg paszy treściwej przy 11,5 MJ EM/kg dla lochy ciężarnej pokrywa zapotrzebowanie na składniki pokarmowe, ale nie daje poczucia sytości. Dlatego też zaleca się dawkę uzupełnić paszą, która zawiera duży udział włókna (susz z traw, wysłodki) dzięki czemu lochy stają się mniej agresywne. W żywieniu loch ciężarnych ważne jest zapewnienie im odpowiedniego poziomu witaminy A, bowiem przy jej braku następuje resorpcja zarodków, bądź też pojawiają się martwe płody. Dlatego też zaleca się podawanie witaminy A (lub A+D₃) w okresie krycia w ilości 450 jednostek, oraz 2-3 tygodnie przed porodem w ilości 600 jednostek.

Tuż przed planowanym porodem należy dawkę żywieniową zmniejszyć, aby uniknąć ciężkich porodów i problemów z opróżnianiem, a także, aby nie dopuścić do zapalenia wymienia lochy.

W dzień porodu podajemy lochom tylko półło z ciepłej wody i otrąb. Po czym stopniowo zwiększamy dawkę, stosownie do zwiększającego się apetytu prosiąt.

Okres karmienia, to okres najwyższego zapotrzebowania lochy na wysokowartościowe pasze. Dawka dla lochy wówczas winna wynosić 2 kg paszy + 0,45 kg dla każdego prosięcia.

Na 2-3 dni przed planowanym odłączeniem prosiąt zmniejszamy dawkę o połowę. Dzień odłączenia powinien być dniem głodowym. Takie postępowanie sprzyja szybkiemu zasuszeniu lochy. Po 1-2 dniach znowu dawkę dla lochy zwiększamy, po to aby jej organizm mógł naprodukować dużo zdrowych komórek jajowych zdolnych do zapłodnienia. Wówczas jest duża szansa na uzyskanie liczego i zdrowego następnego miotu. Lochę żywioną według powyższych wskazań powinna wykazać objawy rui, już w ciągu tygodnia po odłączeniu prosiąt.

RASA RODZICÓW

Drugim czynnikiem, który rzutuje na efektywność produkcji żywca rzeźnego, jest odpowiednia wartość genetyczna materiału rodzicielskiego. Najwyższą plennością i mlecznością charakteryzują się lochy ras rodzimych, białych takich jak: wbp i pbz, względnie ich krzyżówki. Dla podniesienia mięsności otrzymanego potomstwa, lochy takie winny być kryte knurami ras mięsnych.

DLUGOŚĆ OKRESU ODCHOWU PROSIĄT

Optymalny okres karmienia prosiąt przez lochy wynosi 28-32 dni. Krótszy jest nie wskazany, ponieważ locha potrzebuje 18 dni na obkurczenie macicy. Zatem 21 dniowy okres może okazać się w niektórych przypadkach za mały do odbudowania sprawności organizmu.

Odsadzone lochy umieszczać należy w kojach grupowych, co korzystnie wpływa na występowanie rui oraz na zauważenie jej objawów. Lochy po odsadzeniu powinny znajdować się w pomieszczeniu, które pozwala na bezpośredni kontakt z knurem. Lepszym rozwiązaniem byłoby przeprowadzanie ich obok klatki knura dwa razy dziennie.

Teoretycznie w ciągu roku możemy uzyskać 2,6 miotu od lochy (114 dni ciąży, + 28 dni odchowu + 5 dni do skutecznego pokrycia = 140 dni). W praktyce natomiast średni okres od odsadzenia do skutecznego pokrycia jest wydłużony, często z uwagi na niedostateczną obserwację lochy.

WARUNKI ŚRODOWISKOWE CHLEWNI

Spośród wielu czynników środowiskowych, które mają wpływ na skuteczność zapłodnień oraz przeżywalność zarodków, duże znaczenie ma temperatura oraz odpowiednie utrzymanie. Wymogi odpowiedniej temperatury wynikają z faktu niskiej zdolności termoregulacji świń. Szczególnie groźne są wysokie temperatury. Stres cieplny osłabia aktywność płciową loch i knurów.

ZDROWOTNOŚĆ STADA

W gospodarstwach trzodowych powinna być prowadzona profilaktyka chowu zwierząt. Zapobieganie chorobom, jest tańsze od leczenia.

Kandydatki na loszki remontowe powinny pochodzić od matek, które odchowwały co najmniej po 8 prosiąt w miocie, są zdrowe, odznaczają się dobrą mlecznością i prawidłowo rozwiniętym instynktem macierzyńskim.

Loszki powinny być prawidłowo przygotowane do wejścia do stada. Po pierwsze należy prawidłowo przeprowadzić aklimatyzację loszek z zakupu. Jeżeli to możliwe, najlepiej zakupić je w wadze 30-40 kg. Przyszłe matki nie mogą szybko rosnąć, ich mięsność powinna być na poziomie 55-56 %. W czasie ostatecznej selekcji (którą robimy, gdy loszki mają około 80 kg), należy jeszcze raz zwrócić uwagę na budowę nóg, długość tułowia, ilość i budowę sutków.

Bardzo ważnym momentem jest uchwycenie daty ich pierwszej rui i zapisanie jej. Ułatwi to obserwację lochy w cyklu następnym i jej pokrycie w II lub III rui. Często przyczyną małych miotów i słabej mleczności nie są wartości genetyczne loch, ale nieprawidłowa obsługa, złe żywienie lub też nieodpowiednie warunki środowiska.

Preferowanym wiekiem pierwszego krycia powinno być 7-8 miesięcy i waga 90-120 kg. Możliwości rozrodcze loch są zwykle wyższe od ilości rzeczywiście uzyskiwanych prosiąt. Często płodność

efekty

Hodowla gołębi mięsnych

ograniczona jest przez nie zapłodnienie wszystkich komórek jajowych, zamieranie zarodków przed i w czasie zagnieżdżania oraz obumieranie płodów. Dlatego też bardzo ważny jest czas zapłodnienia, warunki utrzymania i żywienia, niedobory witamin, stres cieplny.

Zarówno starzejąca się komórka jajowa (druga połowa okresu płodności po owulacji), jak również wprowadzenie do dróg rodnych kilkudniowego nasienia prowadzi do zwiększenia obumieralności zarodków, szczególnie w pierwszych 2 tygodniach ciąży. Ogólnie można przyjąć, że owulacja u loch ma miejsce po 24-36 godzinach od rozpoczęcia rui, natomiast komórki jajowe zachowują zdolność do zapłodnienia tylko przez 6 godzin, plemniki natomiast, które znajdują się w drogach rodnych lochy są zdolne do zapłodnienia przez około 18 godzin.

Ważnymi czynnikami, które mogą zwiększyć wykorzystanie potencjalnej płodności loch, będą termin i wielokrotność, jak również technika krycia. Bardzo ważny jest odruch tolerancji (locha stoi przy uciskaniu partii zadu i grzbietu, obrzmienie i zaczerwienienie sromu wówczas jest zmniejszone). Śluz gęsty, ciągnący jest to dobry czas krycia.

Większość autorów skłania się do dwukrotnego krycia lub inseminacji. Loszki ze względu na krótszy okres rui kryjemy pierwszy raz w 8 godzin po stwierdzonym odruchu tolerancji, a lochy po 12 godzinach. Zabieg reiseminacji wykonać należy po kolejnych 8-14 godzinach.

Właściwa organizacja rozrodu może znacznie przyczynić się do poprawy efektywności produkcji trzody chlewnej. Podobnie jak odpowiedni dobór do kojarzeń loch i knurów ma niebagatelny wpływ na efektywność tej gałęzi produkcji.

Teresa Jawor

Literatura:

1. R. Czarnecki, *Organizacja rozrodu czynnikiem poprawy efektywności produkcji*, "Trzoda Chlewna", nr 4/2001.
2. R. Ecker, *Większa wydajność loch wymaga bardziej skutecznej obsługi*, "Trzoda Chlewna", nr 6/2001.

Gołębie hodowlane można ogólnie podzielić na trzy grupy: pocztowe, ozdobne i użytkowości mięsnej.

Jaka rasa?

Obecnie hodowanych jest około 50 ras gołębi mięsnych, które przeznaczone są do intensywnego chowu. W Polsce można zakupić następujące rasy: king, strasser i ryś polski. Hodowcy zagraniczni proponują: kingi białe i srebrzyste, olbrzymy amerykańskie i rzymskie, teksanery, modeny, kalifornijskie opasowe, cauchois.

Gołębnik przestronny i słoneczny

Do potrzeb gołębi mięsnych można przystosować prawie każde pomieszczenie, bez konieczności budowy nowego gołębnika. Jednak w naszych warunkach klimatycznych najlepiej zdają egzamin budynki zamknięte, przestronne, czyste, dobrze izolowane i oświetlone z jednej strony, dwóch lub z góry. Ustawienie gołębnika frontem w kierunku południa lub południowego wschodu zapewni wykorzystanie światła słonecznego. Przegrady zewnętrzne gołębnika muszą dobrze spełniać funkcję izolacyjną. Powinny chronić pomieszczenie przed niską i wysoką temperaturą, przeciągami, zbytnim nasłonecznieniem i dostępem dzikich ptaków oraz drapieżników. W budynkach znajdują się wolierzy z siatką z rusztową podłogą, regał z gniazdami do składania jaj, karmidła, karmidła i poidła.

Rozmiary pawilonu dla gołębi powinny odpowiadać przewidywanej liczbie par dorosłych gołębi mięsnych. Należałoby zaczynać od małego stadka o liczbie 12-15 par gołębi w pawilonie o powierzchni 10,5m² (3 x 3,5). Dla większego stadka liczącego 100 par gołębi trzeba zaplanować pawilon mieszczący 7 przedziałów oddzielonych siatką. W każdym przedziale mieści się ok. 15 par. Podłogę pomieszczenia wyściela się 10-15 cm warstwą suchych wiórów lub ciętej słomy. Nie należy stosować piasku.

Segmenty z celami gniazdowymi

Gołębie żyją w parach. Przy planowaniu stada trzeba przewidzieć dla każdej samicy jednego samca. Każda para dorosłych ptaków potrzebuje 0,6-0,8 m² powierzchni użytkowej pomieszczenia. Dodatkowo do zagnieżdżania potrzebne są segmenty gniazdowe. Każdy segment składa się z dwóch cel gniazdowych (30 x 30 x 30), które ułatwiają parze gołębi kopulację. W innym miejscu na terenie gołębnika samce atakują kopulującą parę. Cele gniazdowe powinny być zabezpieczone od frontu progiem wysokości 8-10 cm, aby młode nie wypadły. System podwójnych cel gniazdowych umożliwia samicy znoszenie jaj w pustej części, podczas gdy samiec karmi jeszcze młode. Odstęp między kolejno znoszonymi jajami wynosi 35-40 dni.

Materiał do budowy gniazda

Gołębie osiągają dojrzałość płciową w wieku 5-7 miesięcy. Okres rozrodu trwa 7-8 dni. W tym czasie samce kojarzą się z samicami i pary

przystępują do budowy gniazda. Do każdej z cel gniazdowych trzeba wtedy wstawić miski lęgowe (mogą być tekturowe grube pudełka) posypane w środku trocinami. Resztę materiału do budowy gniazda gołębie zgromadzą same. W tym celu należy przygotować w gołębniku pociętą słomę lub cienkie o długości 10-12 cm gałązki (najlepiej brzożowe).

Wykluwają się młode

Samice gołębi w okresie od 10-14 dni po zapłodnieniu znoszą 2 jaja, które wysiadywane są na przemian przez samiec i samca. Po 18 dniach wykluwają się młode. Duża wilgotność powietrza i oziębienie opóźniają klucie piskląt. Pisklęta są ślepe, niedołężne i niezdolne do samodzielnego życia. Pozostają pod troskliwą opieką dorosłych, które w ciągu 3-4 godzin po wylęgu rozpoczynają karmienie młodych gołębi i kontynuują, aż osiągną one wiek 25-30 dni.

Przez pierwsze 5 dni pisklęta otrzymują od rodziców mleczko pokarm, który powstaje w wolu w postaci płynnej serowatej substancji. Karmiący gołąb chwytając dziób pisklęcia, który wnika głęboko do gardzieli ptaka. Mleczko jest wyrzucane z wola kilkakrotnie odruchami wymiotnymi. Skład mleczka zmienia się w okresie karmienia piskląt. Od 5-14 dnia życia młode otrzymują wraz z mleczkiem rozmięczony w wolu pokarm przyjmowany przez rodziców. Około 16 dnia wydzielanie ptasiego mleczka całkowicie zanika.

Po upływie 14-21 dni od wylęgu piskląt, samica zostaje ponownie zapłodniona, zaczyna budować gniazdo oraz składa jaja. W tym czasie samiec karmi młode do wieku ubojowego. Samice, które trzy razy pod rząd zniosły jaja nie zapłodnione lub zgmiotły je, zostają wyeliminowane ze stada. Samcom „przydziela” się wtedy nowe samice. Jeśli para gołębi nie obniżyła swojej nieśności i nie ma problemu z zapłodnieniem, może być utrzymywana 4-5 lat.

Przy mięsnym kierunku użytkowania młode gołębie przeznaczamy na ubój w wieku 25-28 dni. Młode nie są jeszcze całkowicie opierzone i nie opuszczają gniazda. Waga od 0,6-0,7 kg. Jeśli zapewnimy dobre warunki utrzymania, możemy uzyskać od jednej pary gołębi 12-14 piskląt w ciągu roku, co daje ok. 8,5 kg gołębiego żywca. Wydajność rzeźna młodych gołębi wynosi 75%.

Cenne mięso

Mięso zawiera 21% białka oraz 6% tłuszczu. Jest zdrowe, smaczne i nadaje się na rosół. Ze względu na walory dietetyczne nadaje się szczególnie jako pokarm białkowy dla małych dzieci, ludzi starszych, chorych i rekonwalescentów. Aby nadać mu specyficzny smak i zapach mięsa dzikich ptaków łownych, hodowcy podają tuczonemu gołębiom nasiona anyżu, kopru lub jagody jałowca. Natomiast chcąc uzyskać białą barwę mięsa, należy podać ptakom na kilka godzin przed ubojem osolone mleko.

Honorata Repeć

Unia Europejska

Wiecej informacji o Unii Europejskiej

Janina Kempka

Fundacja „Fundusz Współpracy” Program Agro-Info ogłosił konkurs na przystąpienie instytucji do współpracy w tworzeniu sieci punktów informacji o Unii Europejskiej. Ponieważ Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Grabanowie od kilku lat prowadzi taką działalność, zgłosiliśmy swój udział w tym projekcie i zostaliśmy zakwalifikowani do współpracy. Dotychczas jesteśmy jedynym Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego podejmującym współpracę w tym projekcie.

Realizowany przez Agro-Info projekt ma na celu pomoc mieszkańcom obszarów wiejskich w przygotowaniu się do akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Cel ten realizowany będzie poprzez stworzenie sieci ośrodków informacji o Unii Europejskiej dla mieszkańców obszarów wiejskich, szczególnie rolników. Zamierzeniem projektu jest:

- ▶ aby struktury organizacyjne miały trwały charakter i funkcjonowały także po wejściu Polski do UE,
- ▶ koncentrowanie się na informacjach praktycznych, przydatnych rolnikom,

▶ docieranie z informacją możliwie blisko jej odbiorców wieś, gmina, powiat,

▶ opieranie się o już istniejące organizacje uzupełniając je i łącząc we wspólną całość,

▶ współpraca partnerska z pokrewnymi instytucjami na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym a przede wszystkim lokalnym.

Po zakwalifikowaniu organizacji do współpracy Program Agro-Info opracuje i prześle procedury afiliacji i przydziału środków finansowych dla zgłoszonych punktów. Po spełnieniu określonych kryteriów z punktami podpisywane będą umowy i uruchamiana współpraca w sieci.

Efekty tej współpracy to: dofinansowanie (1 050 000 PLN w 2003 r. w skali kraju na ok. 50 ośrodków), dostęp do najnowszych i pełnych informacji i programów wspierających inicjatywy i działania informacyjne, możliwość dokształcania. Jesteśmy zadowoleni z możliwości tej ciekawej i korzystnej współpracy, postaramy się by przyniosła ona wymierne korzyści mieszkańcom naszego regionu.

„Sapardowskie” pułapki

Od chwili wejścia w życie programu SAPARD, rolnicy interesują się możliwością skorzystania z dofinansowania. Do dnia 31.11.2002, biuro PZDR w Białej Podlaskiej odwiedziło 30 osób, z czego 12 rolników pobrało wnioski. Największym zainteresowaniem cieszył się schemat 2.3 Różnicowanie produkcji rolnej 18 udzielonych porad i 7 pobranych wniosków, w następnej kolejności są schematy 2.1 i 2.2.3 po 5 porad i 2 pobrane wnioski, pozostałe schematy i komponenty 2 porady i 1 wniosek.

Do dnia dzisiejszego żaden z rolników, którzy otrzymali wnioski, nie złożył ich w Oddziale Regionalnym ARiMR w Lublinie.

Co jest przyczyną tak niskiego stopnia zaangażowania się rolników w korzystanie z tej nowej formy pomocy dla gospodarstw?

Główne przyczyny to: konieczność zabezpieczenia 100 % środków finansowych na realizację przedsięwzięcia i ściśle sprecyzowane cele przedsięwzięć, limity produkcji i sztywne normatywy obowiązujące w programie SAPARD.

Ale skoro rolnik ma własne środki, a cel jego przedsięwzięcia odpowiada celowi programu SAPARD, analizując poszczególne gospodarstwa można natrafić na kolejne bariery utrudniające uzyskanie pomocy. Pierwsza z nich to konieczność zakupu maszyn, towarów i usług wyłącznie z krajów UE, Polski lub krajów kandydujących do UE. Podobne towary produkowane w krajach WNP są znacznie tańsze.

Istotnym załącznikiem do wniosku o pomoc z SAPARD jest biznesplan przedsięwzięcia rolniczego, w którym zamieszczona jest analiza ekonomiczna gospodarstwa w ciągu kolejnych sześciu lat. Pierwszy rok biznesplanu jest rok poprzedzający wypełnienie wniosku. Biznesplan jest odzwierciedleniem stanu majątkowego gospodarstwa (bilans majątkowy), obliczeniem nadwyżek bezpośrednich z poszczególnych gałęzi produkcji, przepływów pieniężnych w

poszczególnych latach i wartości wskaźników w ostatnim roku planu.

Jedną z pozycji w kosztach stałych gospodarstwa są „naprawy i konserwacje budynków” oraz „naprawy i konserwacje maszyn”. O ile każdy z pozostałych kosztów stałych (czynsze dzierżawne, nośniki energii, woda, smary, telefon, odsetki, podatki, ubezpieczenia itp.) można bez trudu przypisać do konkretnego gospodarstwa, to do celów programu SAPARD koszty napraw i konserwacji w/w środków trwałych należy przyjąć kwotę 10-15% ich wartości. W gospodarstwach rolniczych budynki i maszyny stanowią bardzo wysoki udział w strukturze majątku gospodarstwa, a ich posiadanie jest niezbędne ze względu na konieczność zapewnienia prawidłowej technologii produkcji pomimo sezonowego wykorzystania w ciągu roku. Koszty napraw i konserwacji przypisane procentowo, w istotny sposób obciążają dochód rolniczy brutto.

Jeżeli gospodarstwo nie posiada wszystkich maszyn i urządzeń niezbędnych w procesie produkcji, to w kosztach gospodarstwa należy uwzględnić ich wynajem.

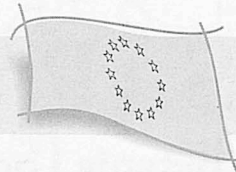
W biznesplanie są obliczane wskaźniki rentowności gospodarstwa dla 6- tego roku planu, podstawą obliczania tych wskaźników jest dochód rolniczy netto, który powstaje po odjęciu od dochodu rolniczego brutto kosztów amortyzacji.

Do celów programu SAPARD roczna stopa amortyzacji jest sztywno ustalona na: 2,5 % dla budynków murowanych, 5,0 % dla budynków drewnianych, 10,0 % dla maszyn, urządzeń i środków transportu. Przy takich stawkach amortyzacji, w gospodarstwach bogatych i dobrze doinwestowanych może okazać się że amortyzacja „zjada” dochód rolniczy netto, a pozostałe wskaźniki będą ujemne, co dyskwalifikuje plan przedsięwzięcia w ocenie ekonomicznej.

Jeżeli nie będzie zmian w zasadach naliczania do celów SAPARDU, amortyzacji oraz kosztów napraw i konserwacji, to duża grupa dobrych gospodarstw nie będzie mogła skorzystać z pomocy.

Dariusz Sęczyk

SAPARD - pytania i odpowiedzi

1. Czy w ramach Schematu 2.3 może być realizowana inwestycja związana z rozszerzeniem produkcji szkółkarskiej zajmującej się jedynie drzewkami leśnymi?

Gatunek roślin uprawianych w gospodarstwie rolnym o specjalizacji szkółkarskiej nie ma wpływu na prawo do uzyskania pomocy.

2. Inwestycja polega na założeniu plantacji borówki wysokiej. W ramach projektu przewiduje się budowę: studni głębinowej, zbiornika wodnego, zakup i montaż systemu nawadniania, budowę ogrodzenia, zakup sadzonek. Czy SAPARD może dofinansować budowę studni głębinowej służącej do nawadniania ww. plantacji w przypadku istnienia wodociągu wiejskiego oraz wówczas, gdy sieci wodociągowej brak?

Koszt budowy studni głębinowej służącej do nawadniania plantacji może być uznany za koszt kwalifikowany w ramach Schematu 2.3, jeśli tego rodzaju inwestycja znajduje uzasadnienie w biznesplanie załączonym do wniosku o pomoc finansową.

3. Czy rolnik zajmujący się produkcją ogrodniczą może d

la potrzeb tej produkcji zrealizować inwestycje polegającą na zakupie 2 pieców gazowych z palnikami oraz wykonanie nitki zasilającej kotłownię o długości 1400 mb?

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia RM z dnia 14 maja 2002 r., Załącznik nr 6, pkt. 5.1 koszty kwalifikowane przedsięwzięcia obejmują koszty budowy, rozbudowy i remontu budynków wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym m.in. infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków. W związku z tym, ww. inwestycja może zostać zrealizowana w ramach Schematu 2.3, z wyjątkiem budowy przyłącza gazowego poza granicą gospodarstwa.

4. Czy rolnik w ramach rozszerzenia działalności sadowniczej (Schemat 2.3) może, m.in., uzyskać pomoc z programu SAPARD na meliorację gruntów przeznaczonych pod założenie sadu? Ten sam rolnik zamierza ubiegać się o środki z programu pomocowego na meliorację gruntów pod sad, zainstalowanie systemu nawadniającego w istniejącym sadzie oraz na zakup sadzonek drzew owocowych.

Pomocą finansową w ramach Schematu 2.3 mogą zostać objęte przedsięwzięcia inwestycyjne związane z podjęciem działalności rolniczej spoza sektorów tradycyjnych rolnictwa. Koszty kwalifikowane obejmują w tym przypadku również koszty, o których mowa w pytaniu.

5. Czy można uznać jako załącznik promesę pożyczki, która będzie udzielona wnioskodawcy przez osobę prywatną? Wykaz załączników przewiduje umowę pożyczki. Czy można traktować to równorzędnie?

Promesa pożyczki wystawiona przez osobę prywatną będzie akceptowana przez ARiMR.

6. Czy zakup cebul roślin ozdobnych przeznaczonych na matecznik może być kosztem kwalifikowanym?

Zakup materiału szkółkarskiego służącego do założenia matecznika z przeznaczeniem na wieloletnie

wykorzystywanie go do produkcji sadzonek może być kosztem kwalifikowanym.

7. Czy w schemacie 2.3 działania 2, dopuszczalne jest refundowanie kosztów zakupu samochodu dostawczego z zabudową chłodniczą do przewozu kwiatów ciętych, ryb itp.? Jeśli nie, to czy można się ubiegać o refundację kosztów instalacji jedynie zabudowy chłodniczej podwozia?

Można refundować tę część kosztów, która związana jest wyłącznie z zabudową chłodniczą, natomiast w żadnym przypadku nie podlegają refundacji koszty zakupu środka transportu.

8. Czy w działaniu 2.3 można ubiegać się o pomoc z funduszu SAPARD na zakup nowoczesnej linii do rozlewu miodu, która będzie się znajdować na terenie miasta?

Zakup linii do rozlewu miodu można uwzględnić, o ile służyć ona będzie wyłącznie do przygotowania do sprzedaży produktu wytwarzanego w gospodarstwie wnioskodawcy. Nie kwalifikuje się zaś do pomocy zakup instalacji wykorzystywanej w ramach działalności gospodarczej (np. usług świadczonych przez wnioskodawcę okolicznym producentom).

9. Jedynym źródłem utrzymania rolnika jest produkcja boczniaka i pieczarki - czy może on składać wniosek na projekt dotyczący budowy obiektu do produkcji podłoża pod grzybnię: na potrzeby własne; na potrzeby własne i na sprzedaż; wyłącznie na sprzedaż?

We wszystkich ww. przypadkach wnioskodawca może ubiegać się o pomoc finansową z Programu SAPARD na budowę obiektu do produkcji podłoża pod grzybnię.

10. Czy można zakupić agregat chłodniczy z przeznaczeniem do przechowywania warzyw wytworzonych w gospodarstwie?

Jeżeli tego rodzaju inwestycja znajduje uzasadnienie w załączonym biznesplanie. Uprawa warzyw należy do sektora nietradycyjnego rolnictwa. Jest więc kosztem kwalifikowanym zakup maszyn, urządzeń i wyposażenia do produkcji, przechowywania, podstawowego przetwórstwa i przygotowania produktów rolnych do sprzedaży. Warunkiem otrzymania dotacji jest inwestycja związana z produkcją danego gospodarstwa.

11. Czy rolnik prowadzący aktualnie produkcję ogrodniczą (np. kwaciarstwo, warzywnictwo, sadownictwo, szkółkarstwo) może zaliczyć do kosztów kwalifikowanych część kosztów zakupu i instalacji:

a) zbiornika na wodę deszczową, która będzie służyć do podlewania,

b) mieszalnika służącego do podlewania podłoża ogrodniczego,

c) windy samochodowej do załadunku produktów ogrodniczych,

d) specjalistycznego sprzętu do oprysków lub zamgławiania,

e) kurtyn termoizolacyjnych,

f) systemów do nawadniania i nawożenia oraz komputerów i specjalistycznego oprogramowania

dokończenie na s. 20

- pytania i odpowiedzi

dokończenie ze s. 19

g) komputera do sterowania klimatem w szklarni wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem,
h) agregatu prądowłórczego?

Jeżeli tego rodzaju inwestycja znajduje uzasadnienie w załączonym biznesplanie. Produkcja ogrodnicza należy do sektora nietradycyjnego rolnictwa, a więc kosztami kwalifikowanymi jest zakup maszyn, urządzeń i wyposażenia do produkcji, przechowywania, podstawowego przetwórstwa i przygotowania do sprzedaży, przy czym inwestycja musi być związana z produkcją danego gospodarstwa.

12. Czy można sfinansować inwestycję, której jednym z elementów jest budowa ogrodu wokół plantacji wieloletniej, np. malin, truskawek, borówki wysokiej (amerykańskiej), gdy budowa ta jest wykonywana:

a) w ramach kompleksowej inwestycji, tj. założenie plantacji i budowa ogrodu;

b) jako samodzielna inwestycja ze względu na kradzieże lub zniszczenia powodowane przez dzikie zwierzęta?

Pomoc finansowa w ramach Schematu 2.3 może zostać przeznaczona na ogrodu wokół plantacji wieloletnich nowo zakładanych i istniejących.

13. Czy koszt założenia nowego sadu obejmujący koszt karczowania starych drzew można uznać jako koszt kwalifikowany? Jakie prace przygotowawcze założenia (uprawy roli) można przyjąć jako koszt kwalifikowany inwestycji; odchwaszczanie, wymiana podłoża, orka melioracyjna itp.?

W ramach Schematu 2.3 kosztami kwalifikowanymi mogą być koszty prac przygotowawczych związanych z założeniem plantacji wieloletniej.

wybrał: Janusz Maruszewski

Szybkie sałatki na przyjęcia

Choć goście oczekują gorącego dania, nie zawiódą się, jeśli zamiast bigosu lub pieczystego, podasz sycące sałatki. Są lekkie i smaczne, a zaspokoją każdy apetyt. Sposób krojenia, przyprawienia lub prezentacji zmieni warzywa nie do poznania.

Salatka błyskawiczna

1 puszka fasoli czerwonej, 1 puszka kukurydzy konserwowej, 1 puszka ananasa, 1 duży por lub dwie sztuki średnie, 25 dag sera żółtego, 4 jajka (ugotowane na twardo), majonez, sól pieprz do smaku.

Ananas pokroić w kostkę, por w półtalarki, jajka w kostkę, ser zetrzeć na tartce jarzynowej o grubych oczkach, dodać pozostałe składniki, doprawić solą i pieprzem, wymieszać z majonezem.

Salatka z serem feta.

1 torebka ryżu, 1 puszka kukurydzy konserwowej, 2 papryki czerwone surowe lub dwa pomidory, 10 dag szynki, 1 kostka sera feta, majonez. Może być natka pietruszki i ogórki konserwowe.

Ryż ugotować, ostudzić, paprykę pokroić w drobną kostkę, szynkę również pokroić w drobną kostkę. Dodać pokrojony ser. Wymieszać z majonezem nie dodając soli ani pieprzu.

Salatka mieszana

5 jaj ugotowanych na twardo, 2 papryki czerwone, 4 obrane ze skórki jabłka, 25 dag szynki gotowanej lub konserwowej, 1 puszka kukurydzy.

Wszystkie składniki pokroić w drobną kostkę, zaprawić majonezem, dodać pieprz i sól do smaku.

Przekładaniec z porem i selerem.

2 jajka, por, puszka ananasa, 2 jabłka, 20 dag szynki, puszka kukurydzy, słoik selera w zalewie, 1 szklanka majonezu, ząbek czosnku, łyżka sosu sojowego, sok z cytryny i sól.

Jajka ugotować na twardo i pokroić w kostkę. Por pokroić w cienkie paseczki, jabłka w kostkę. Skropić sokiem z cytryny. Czosnek przecisnąć przez praskę. Szynkę pokroić w kostkę, majonez wymieszać z sosem sojowym i rozgniecionym czosnkiem. W głębokiej misce kłaść warstwy selera, kukurydzy, szynki, jabłek, ananasa, jajek. Jajka polać majonezem. Na wierzchu położyć pory, oprószyć je solą. Sałatkę wstawić na godzinę do lodówki.

Salatka z pieczarek.

1 kg pieczarek oczyścić i sparzyć 3 min., 5 jaj ugotowanych na twardo, ząbek zmiążdżonego czosnku, 20 dag sera żółtego (starty na tarce jarzynowej).

Składniki pokroić w kostkę, przyprawić solą, wymieszać z musztardą i majonezem.

Salatka z tuńczyka

1 puszka tuńczyka w oleju, 1 puszka kukurydzy, 1 pokrojona w kostkę cebula, 2 3 ząbki czosnku (zmiążdżone), sok z pół cytryny, sól, pieprz, cukier do smaku.

Wszystkie składniki wymieszać, połączyć z majonezem.

Salatka z wędzonego kurczaka

1 kurczaka wędzonego obrać ze skóry, mięso pokroić w kostkę, dodać: 4 jajka ugotowane na twardo i 2 jabłka pokrojone w kostkę, 1 puszka kukurydzy, 1 cebula pokrojona w kostkę, 1 płaska łyżeczka przyprawy curry, sól, pieprz do smaku.

Wszystkie składniki połączyć z majonezem

Salatka młodzieżowa

1 puszka groszku, 1 puszka kukurydzy, 1 puszka tuńczyka, 20 dag sera żółtego (zetrzeć na tarce jarzynowej o grubych oczkach), majonez.

Wszystkie składniki wymieszać i doprawić do smaku.

Salatka turystyczna

1 puszka kukurydzy, 15 dag żółtego sera, 5 jajek, majonez.

Jajka pokroić w kostkę, ser żółty zetrzeć na tarce, dodać kukurydzę i połączyć z majonezem.

Salatka z porów

5 sparzonych porów, 5 ugotowanych jaj, puszka kukurydzy, sól, pieprz i cukier do smaku.

Pory pokroić w półtalarki, jajka w kostkę, połączyć składniki dodać sól, pieprz i cukier, wymieszać z majonezem.

Salatka ryżowa z szynką

1 szklanka ryżu, 2 cebule, 2 łyżki oleju słonecznikowego, 20 dag szynki gotowanej, 3 ogórki kiszane, strąk czerwonej papryki, 2 kwaśne jabłka, 2 banany, 1 szklanka jogurtu naturalnego,

pół szklanki śmietany, 2 łyżki soku z cytryny, 2,3 łyżeczki curry, sól pieprz.

Ryż ugotować, wystudzić, cebulę pokroić w kostkę i zrumienić na oleju. Szynkę pokroić w kostkę, ogórki w krążki, paprykę w kostkę, jabłka obrać, pokroić w kostkę. W salaterce wymieszać ugotowany ryż, cebulę, szynkę, ogórki, paprykę oraz jabłka. Jogurt wymieszać ze śmietaną, sokiem z cytryny, curry, szczyptą soli i pieprzu. Składniki sałatki zalać sosem jogurtowym, dokładnie wymieszać. Banany pokroić w krążki i wymieszać z sałatką.

Salatka owocowa

1 puszka brzoskwiń, 4 kiwi, 4 banany, 3 jabłka, 10 mandarynek, 2 torebki ugotowanego ryżu, 1 małe opakowanie rodzynek. Wszystkie owoce pokroić w grubą kostkę, połączyć z ugotowanym ryżem i sparzonymi gorącą wodą rodzynekami, zalać sosem z brzoskwiń.

Opracowała: Zofia Pawłowicz

WARZYWNIK

Jeśli nie mamy skrzyni inspektowych, warto pomyśleć o ich założeniu, ponieważ możemy rozpocząć uprawę nowalijek oraz przygotować rozsadę warzyw do uprawy w gruncie na wcześniejszy zbiór. Musi to być koniecznie inspekt ciepły. Inspekty jednospadowe ustawia się wzdłuż kierunku wschód zachód, to znaczy tak, aby okna nachylały się w kierunku światła słonecznego, a więc ku południowi. Inspekty dwuspadowe ustawia się wzdłuż kierunku północ - południe. Rośliny lepiej się czują w inspektach dwuspadowych niż jednospadowych, ponieważ w tych ostatnich są często narażone w samo południe na zbyt intensywne działanie słońca.

Kopce z warzywami przeglądamy stale w lutym, aby mróz nie przeniknął do ich wnętrza lub by w razie cieplejszej pogody warzywa nie zgniły. Łagodne temperatury sprawiają, że konieczne jest stałe wietrzenie piwnicy z warzywami. Przede wszystkim nie należy zaniedbywać przebiegania warzyw. Należy pamiętać o zaprojektowaniu warzywnika. Ustalamy liczbę gatunków uwzględniając siew i sadzenie przedplonów i poplonów oraz dokonujemy zakupu nasion warzyw, a jeżeli posiadamy stare zapasy z ubiegłego roku, sprawdzamy ich zdolność kiełkowania.

Wysiewamy nasiona papryki, pomidorów do uprawy w tunelach foliowych. Przygotowujemy rozsadę warzyw do uprawy w gruncie. Wysiewamy wczesne odmiany kapusty głowiastej białej, włoskiej, czerwonej, kalafiorów, kalarepy, pory, seler korzeniowy i naciowy i cebulę. Ważną sprawą dla zdrowotności rozsady jest dezynfekcja ziemi użytej do siewu. Jeśli potrzebujemy niewielkiej ilości ziemi, zdezynfekujemy ją przez parowanie.

W ciepłym inspekcie siejemy nowalijki: burak ćwikłowy na botwinę, wczesne odmiany marchwi, pietruszkę na zieloną natkę, koper, rzodkiewkę, szpinak. Przy końcu lutego możemy wysiewać cebulę według zasady "im wcześniej tym

lepiej". Cebula kiełkuje w temperaturze ziemi 2-3 °C. Ważna jest głębokość siewu - nie głębiej niż 1 cm. Bób możemy wysiewać pod koniec lutego, tam gdzie pozwalają na to warunki, ponieważ znosi on kilkustopniowe mrozy.

Jeśli dysponujemy ciepłym pomieszczeniem, możemy w lutym założyć na podłożu ze słomy, uprawę boczniaka. W tym celu, przynajmniej w pierwszym okresie, potrzebne jest pomieszczenie, którego temperatura nie spada poniżej 15 °C. Najkorzystniejszy do rozpoczęcia uprawy grzybni jest okres od końca stycznia do początku marca.

SAD I OGRÓD OZDOBNY

W ciągu lutego powinno się zakończyć prześwietlanie i ewentualne cięcie redukujące drzew i krzewów ozdobnych. Posadzone jesienią bez przycięcia drzewa i krzewy ozdobne powinny zostać poddane temu zabiegowi najpóźniej do końca marca. Zasada ta nie dotyczy form karłowatych oraz roślin iglastych, które zakupione zostały w dostatecznie dużych pojemnikach i posadzone bez uszkodzenia bryły korzeniowej.

Róże dzikie i inne, które nie wymagają ochrony zimowej, można ciąć podczas bezmroźnej pogody pod koniec lutego. Wiecznie zielone drzewa, krzewy oraz byliny chronimy podczas większych mrozów w lutym, przed wpływem dość silnych promieni słonecznych. Gdy tylko nastąpi okres bezmroźnej i suchej pogody, należy rozpocząć podlewanie wiecznie zielonych drzew i krzewów ozdobnych. Aby wiosną uzyskać dobre przyrosty żywopłotu, cięcie powinno być zakończone pod koniec lutego.

Luty jest to miesiąc na zaplanowanie tego, co posadzimy na naszych balkonach i tarasach. Musimy pomyśleć o skrzynkach i pojemnikach dla roślin oraz zakupie nasion kwiatów jednorocznych, dwuletnich, bylin czy ziół. Jest to ostateczny termin wysiewu nasion begonii stale kwitnącej. Wysiewamy je do mieszanki ziemi ogrodniczej z torfem. Po wschodach podlewamy bardzo ostrożnie, aby nie

dopuszczać do gnicia siewek, najlepiej je zraszać. W słoneczne dni ocieniamy skrzynki. Gdy siewki będą miały po 3 listki, wybieramy najsilniejsze i pikujemy. W II połowie lutego wysiewamy nasiona petunii i szalwi. Nasion petunii nie przykrywamy, ponieważ do kiełkowania potrzebują światła.

ROŚLINY DONICZKOWE W MIESZKANIU

Pelargonie i bodziszkę przycinamy pod koniec lutego, aby pobudzić te rośliny do silnego rozwoju, obcinamy każdy pęd, pozostawiając tylko 1/3 długości, pamiętając o tym, ażeby miejsce cięcia przypadło pomiędzy dwoma oczkami.

Jeżeli kupiliśmy na Boże Narodzenie poinsecję, w lutym skracamy pędy o 1/3 długości, po okwitnięciu, ale dalsza uprawa w warunkach domowych jest ryzykowna. Roślinom, które zbyt szybko się „przerzedziły” i nie wyglądają zbyt dobrze, należy skrócić pędy np.: trzykrotki do 5 cm, Fatsheder-30 cm, cissusów-20 cm. Po takim cięciu rośliny odrosną jako bardziej zwarte. Często zdarza się, że w ciągu zimy zasychają paprocie, należy wtedy obciąć wszystkie liście, a doniczkę zanurzyć na cały dzień w letniej wodzie. W niedługim czasie wyrosną nowe liście. Jeśli paprocie wydadzą nowe, mocne odrosty, to możemy je rozdzielić i posadzić do doniczek.

Cyklameny przesadzamy do nowej ziemi, gdy zaczynają pojawiać się nowe liście, usuwamy wszystkie stare, martwe liście i resztki przekwitłych kwiatów. Przesadzamy też starsze okazy gloksynii, pamiętając o tym, żeby wierzchołki bulw znajdowały się na poziomie powierzchni podłoża. Regularnie usuwamy przekwitłe kwiatostany i chore liście oraz przygotowujemy je do wiosny. Przeprowadzamy cięcie formujące i ograniczające wzrost: fikusów, róży chińskiej - pędy przycinamy około 0,5 cm nad węzłem, czyli miejscem z którego wyrastają liście.

Teresa Wypych, PZDR Łuków

My się Unii nie boimy...

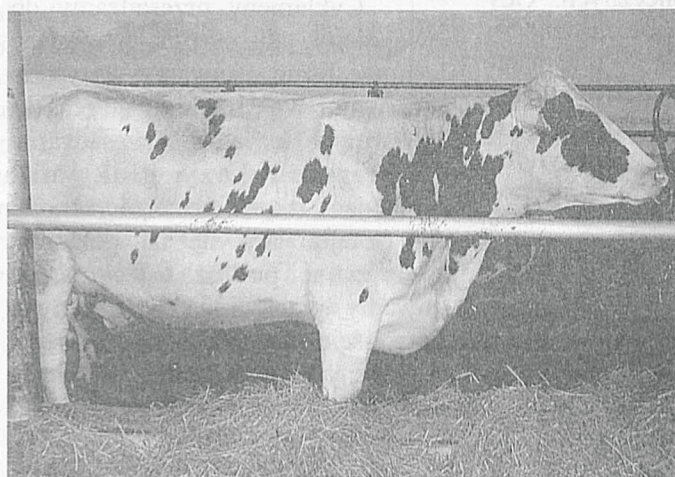
...Powiadają **Bożena i Jan Pilipiukowie** prowadzący gospodarstwo rolne ukierunkowane na produkcję bydła mlecznego we wsi Żeszczynka gm. Sosnówka woj. lubelskie.

W 1984 r. przejęli je od rodziców przy ogólnej powierzchni zaledwie 14,50 ha.

W chwili przejęcia było wielokierunkowe, w niczym nie wyróżniające się od innych gospodarstw położonych na tym terenie. W 1996 r., korzystając z pomocy AR i MR

oraz z udziałem środków własnych, wybudowali pierwszą oborę na 36 szt. krów oraz zakupili 22 szt. jałówek cielných rasy HF. W następnym roku jako pierwsi na tym terenie uzyskali certyfikat sanitarno-weterynaryjny, co pozwala na bezpośredni odbiór mleka z gospodarstwa.

Obecnie powierzchnia gospodarstwa wynosi 80 ha użytków rolnych, w tym 45 ha stanowią użytki zielone. W 2002 r. struktura zasiewów oraz plony przedstawiały się następująco: mieszanki zbożowe - 19 ha, plon 42 q/ha, kukurydza na kiszonkę - 10 ha, plon 750 q/ha, lucerna - 9 ha, plon 600 q/ha.

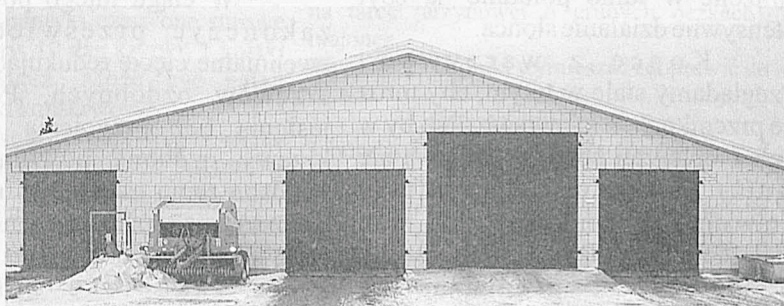

Gospodarstwo posiada pełen zestaw maszyn rolniczych do uprawy roli oraz sprzętu do zbioru i

sporządzania kiszonek i sianokiszonek. W roku ubiegłym średnia wydajność z obory wyniosła 6 300 l, a rekordzistka w oborze dała 12 000 l mleka. Średnia roczna zawartość tłuszczu w mleku wyniosła 4,14 %, białka 3,41% przy zawartości bakterii 14 tys. szt. i komórek somatycznych 157 tys. w 1 ml. mleka. Pozwoliło to gospodarstwu na ciągłą sprzedaż mleka w klasie ekstra uzyskując średnią roczną cenę 1,23 zł za 1 litr. Odbiorcą mleka jest Spółdzielca Mleczarnia SPOMLEK w Radziniu Podlaskim.

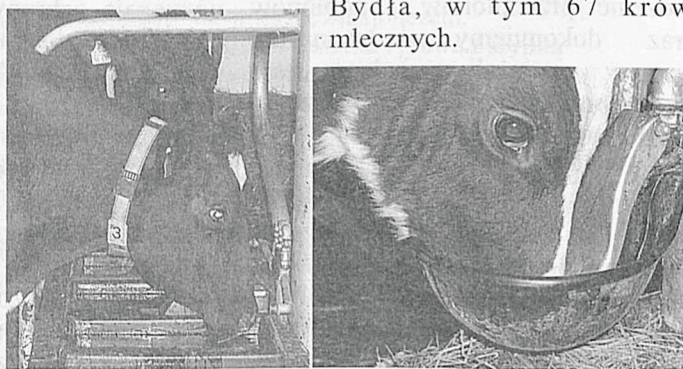
W kwietniu 2002 r. rozpoczęła się budowa wolnostanowiskowej obory na 96 szt. krów mlecznych, wyposażonej m.in. w halę udojową typu Autotandem wraz z elektronicznym pomiarem ilości mleka, w boksy paszowe do zadawania paszy treściwej oraz komputerowy system zarządzający stadem. Ogólny koszt budowy wraz z zakupem 30 szt.

jałówek hodowlanych wyniósł około 700 000 zł. Inwestycja została sfinansowana głównie dzięki preferencyjnym

kredytem z ARiMR udzielonym przez Bank Spółdzielczy w Wisznicach.

Obecnie w gospodarstwie znajduje się 102 szt. Bydła, w tym 67 krów mlecznych.

Od 1990 r. Państwo Bożena i Jan Pilipiukowie ściśle współpracują z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Grabanowie, prowadząc w swoim gospodarstwie pokazy i demonstracje z produkcji roślinnej i zwierzęcej, uczestnicząc w wyjazdach szkoleniowych, szkoleniach i kursach. W ostatnich kilku latach, z udziałem specjalistów Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Wisznicach, w gospodarstwie przeprowadzono m.in. pokazy; konserwacji pasz, pozyskiwania mleka wysokiej jakości oraz demonstracje polowe z uprawą nowych odmian kukurydzy na kiszonkę.

... gospodarstwo Bożeny i Jana Pilipiuków

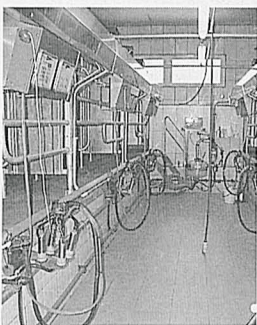
Pasza ze zbiornika jest podawana do boksów paszowych

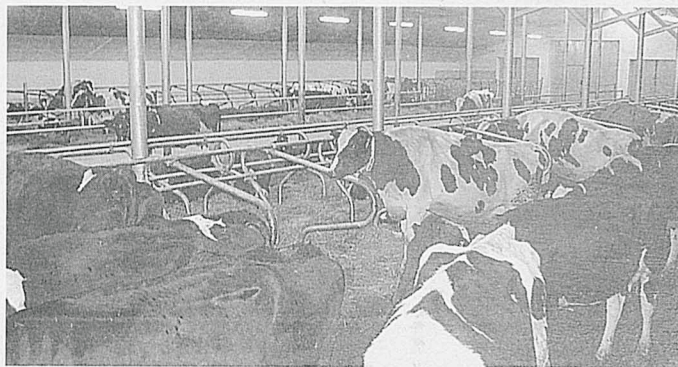
Boks paszowy. Krowa uruchamia dozownik za pomocą chip'a umieszczonego na jej szyi. Ilość spożytej karmy przez każdą krowę można dozować za pomocą programu komputerowego

Każda krowa posiada swój elektroniczny identyfikator, który znajduje się na obroży. Umożliwia on śledzenie za pomocą programu komputerowego zainstalowanego na domowym komputerze ilość spożytej karmy i wielkość udoju.

Udój odbywa się w tej hali typu Autotandem. Ilość mleka od każdej krowy jest mierzona elektronicznie. Z udoju mleko trafia do cysterny, z niej do samochodu-cysterny SPOMLEKU.

Krowy w tej oborze mogą przemieszczać się swobodnie. Wypoczywają na ściółce ze słomy.

*Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Wisznicach
Foto Bogdan Sozoniuk*

25.11.2002 r. w gospodarstwie Państwa **Pilipiuków** odbyło się uroczyste otwarcie nowo wybudowanej obory. Organizatorami imprezy byli ; Westfalia Landtechnik Polen oraz Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Grabanowie. W otwarciu uczestniczyli przedstawiciele wielu firm i organizacji pracujących na rzecz rolnictwa m.in. Lubelskiego Oddziału Regionalnego ARiMR, Akademii Rolniczej w Lublinie, Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, Stacji Hodowli i Unasieniania Zwierząt, Banku Spółdzielczego w Wisznicach, OcoTherm Polska, Konrad PH, Dossche, Rollstal, SaMASZ i innych.

W uroczystościach uczestniczyli przedstawiciele władz lokalnych na czele z Wójtem Gminy Sosnówka, miejscowy ksiądz proboszcz oraz licznie zgromadzeni rolnicy z gminy Sosnówka i gmin sąsiednich.

Doradztwo Rolnicze w rejonie działania Oddziału w Grabanowie

WODR w Lublinie zs. w Końskowoli
Oddział w Grabanowie
21-500 Biała Podlaska
tel.: (083) 343 3792 fax: (0 83) 343 81 98
e-mail: odrgrabanow@cyber.pl

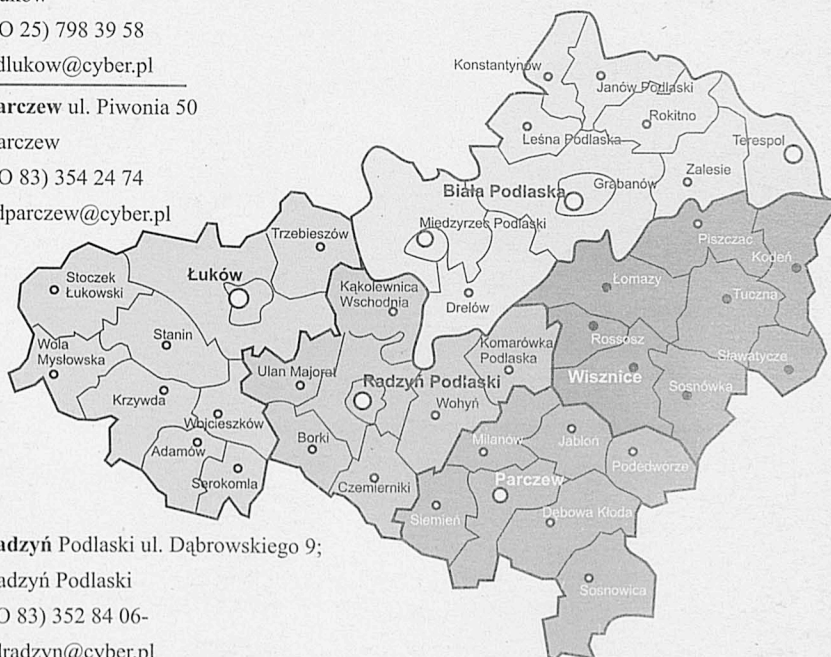
PZDR Biała Podlaska
ul. Żeromskiego 3;
21-500 Biała Podlaska
tel./fax: (0 83) 343 32 34
e-mail: zdbiala@cyber.pl

PZDR Wisznice
ul. Warszawska 13;
21-580 Wisznice
tel./fax: (0 83) 378 22 49
e-mail: zdwisznice@cyber.pl

PZDR Łuków ul. Świdzka 12;
21-400 Łuków
tel./fax: (0 25) 798 39 58
e-mail: zdlukow@cyber.pl

PZDR Parczew ul. Piwonia 50
21-200 Parczew
tel./fax: (0 83) 354 24 74
e-mail: zdparczew@cyber.pl

PZDR Radzyń Podlaski ul. Dąbrowskiego 9;
21-300 Radzyń Podlaski
tel./fax: (0 83) 352 84 06-
e-mail: zdradzyn@cyber.pl

Gospodarstwo Pomocnicze przy WODR w Lublinie
z/s w Końskowoli Oddział w Grabanowie

☎ (083) 343 37 92, 80 10 185

fax (083) 343 81 98

Grabanów

Zaprasza

Oferujemy
usługi hotelowe:

- ★ dysponujemy pokojami 1, 2, 3, 4, i 5 osobowymi (70 miejsc), wyposażonymi w łazienki
- ★ pełne wyżywienie

W otoczeniu zabytkowego parku

- * przyjęcia okolicznościowe
- * ogniska

Organizujemy:

- ☑ kursy,
- ☑ szkolenia,
- ☑ seminaria
- ☑ posiadamy salę szkoleniowo-dydaktyczną, wyposażoną w środki audiowizualne